

**TÜRKİYE
DİYANET
VAKFI**

HAZİRAN - TEMMUZ 1998 - SAYI : 58

haber bülteni

Değişim Sürecinde

Alevîlik ve Bektaşîlik

Türkiye Diyanet Vakfı
Kadın Kollarından

Büyük Türk Seyyahi

Evliya ÇELEBİ

**Şehitleri Anma
Toplantısı**

TÜRKİYE DİYANET VAKFI

HABER BÜLTENİ
HAZİRAN - TEMMUZ '98
SAYI : 58

SAHİBİ

Türkiye Diyanet Vakfı Adına
Mehmet KERVANCİ
Genel Müdür

Yayın Koordinatörü

Süreyya BALKIŞ
Genel Müdür Yardımcısı

Yazı İşleri Müdürü

Yusuf ERDOĞDU
Basın-Yayın ve Halkla İlişkiler
Müdürü

Yayına Hazırlayan

Mehmet Şükrü EROĞLU
Yüksel SEZGİN

Dizgi - Grafik & Mizanpaj

Hasan ÇALIŞKAN

Dağıtım Sorumlusu

Fehmi YILMAZ

Adres

Dr. Mediha Eldem Sokak No: 72/B
06640 Kocatepe - ANKARA
Tel : 417 12 35 • Fax : 417 12 45

Baskı

TÜRKİYE DİYANET VAKFI
YAYIN MATBAACILIK ve TİCARET İŞLETMESİ
Bayındır Sokak No: 55 • Kızılay - ANKARA
Tel: 425 27 75 • Fax : 417 00 09

Renk Ayrımı

ÇAĞDAŞ • 230 65 59 • ANKARA

İÇİNDEKİLER

Başyazı 1

PANEL

Değişim Sürecinde Alevîlik ve Bektaşîlik 2

Türkiye Diyanet Vakfı Altındağ Kız Öğrenci Yurdu
Öğrencilerinden Veda Ziyareti 10

Türkiye Diyanet Vakfı Depremzedelerin Yanında 12

Bulgaristan Din İşleri Direktörü
Türkiye Diyanet Vakfı'nı Ziyaret Etti 13

Kazakistan İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinden
Veda Ziyareti 14

Türkiye Diyanet Vakfı Kadın Kollarından
Şehitleri Anma Toplantısı 16

III. Avrasya İslam Şura'sına Büyük İlgî 20

VEDA HUTBESİ 24

Gerçek İnsan, Gerçek Aşık Halûk Nur BAKİ
Semih SERGEN 24

ÇEVRE 26

Büyük Türk Seyyahu Evliya ÇELEBİ 28

Şube Faaliyetleri 30

DERKENAR

Ortadoğu Gerçeği Üzerine.. – Mehmet Erdoğan 32

Başyazı

Hüsnüniyet; sözlükte, "Bir konuda gösterilen yürek temizliğinden gelen iyi niyet, kalb temizliği, temiz kalblilik" olarak ifadesini bulur.

Hüsnüniyetli olmak eskiden aranan bir meziyetti. Çünkü olayları doğru tahlil eden bu insanlar biliyorlardı ki; hüsnüniyetin olduğu ortamlar, güzelliklerin ve iyiliklerin yeşerdiği ortamlardır. Mazisi güzelliklerle dolu olan bizim insanımızda ise bu haslet en geniş manada neşvünema bulmuştu. Bu duygularla yüklü ecdadımız, asırlarca güvenilir ve emin insanlar olarak anılmışlardır.

Günümüzde ise birtakım insanlar bu duygulara sahip insanlara sanki safdillik ediyorlarmışçasına bakmakta, bilerek yada bilmeyerek, hüsnüniyetin yerine güvensizliği ve suizanı ikame etmeye çalışıyorlar. Halbuki hüsnüniyetin bulunmadığı ortamlar, insan için huzur ve güvenin olmadığı, karmaşa ve stres ortamlarıdır.

Hüsnüniyeti yok olmuş insan kendini bir güvensizlik denizinde bulur. Bu güvensizlik ortamında da insanın yaşantısı bir kabaşa dönüşür. Gördüğü her şeyde bir olumsuzluk, karşılaştığı her insanda bir kötü yan arar. Güvensizlik ortamında aile hayatı sarsılmaya başlar. Birbirlerine güvenemeyen insanlardan oluşan milletler gelişmekten ve ilerlemekten mahrumdurlar. Kısaca hüsnüniyetsizlik girdiği her ortamı kemiren bir kurttur.

Hüsnüniyetsizliği yok etmeye çalışan insanların yanında, hareketleriyle insanları güvensizliğe iten pek çok insan da bulunmaktadır. Söz verdiğinde sözünde durmayan, emanete ihanet eden, insanları hüsnüniyetleri dolayısıyla istismar eden bu insanlar, yaptıkları bu fiillerle tüm toplumu yaraladıklarını, dünyayı fesada vermek isteyenlere çanak tuttuklarını bilmek zorundadırlar. Bir kere bu insanlar, yaptıkları bu tür hareketlerle Peygamberimizin "Bizi aldatan bizden değildir" buyruğuna muhatap oluyorlar; düşündüğümüzde kim bu hadise muhatap olmak ister?

Mehmet Kervancı • Genel Müdür

Yine yapılan bu yanlışlıklar, insana hizmet etmek isteyen hayırseverlerin şevkini kırmakta, insanları ben-cil ve egoist olmaya yöneltmektedir; bu vebali yüklenmek akıl işi midir? Kaldı ki bizlere her zaman kardeş olduğumuz hatırlatılmış ve birbirimize karşı sorumlu olduğumuz haber verilmiştir. Bu konuda bizleri uyaran pek çok hadis-i şerif vardır:

"Müslüman müslümanın kardeşidir."

"Müslüman, dilinden ve elinden müslümanların emin olduğu kişidir."

"Birbirlerini sevmekte, birbirlerine acıtmakta ve birbirini korumakta mü'minler, tek vücut gibidirler. Vücudun herhangi bir âzâsı rahatsız olursa öteki uzuvların bütünü bu yüzden uykusuzluk ve derin bir rahatsızlık hissederler"

Bu kadar uyarıya rağmen, birbirimize karşı güven duymamak, birbirimizi aldatmaya çalışmak akıl kârı mıdır?

Bizden hüsnüniyetli olmamız istenirken, istismara karşı da uyanık olmamız istenmektedir. Devamlı istismar edilmek, aldatılmak; müslümanın vasıflarından değildir. O halde düsturumuz, birbirimize karşı hüsnüniyetli olmak, *"Yaratandan ötürü yaratılanları sevmek"*; ne aldatmak, ne de aldanmaktır.

Hasılı iyi niyetli insanların göntüllerinde sevgi ve hoşgörü çiçekleri açarken, suiniyetli insanların göntülleri kinle, kıskançlıkla bezenmiş karanlık mekanlardır.

Yunus ne güzel söylemiş:

Sevelim sevelelim bu dünya kimseye kalmaz.

Sevgi ve Saygılarımıla

P panel

Değişim Sürecinde

Alevîlik ve Bektaşîlik

Türkiye Diyanet Vakfı Kadın Kolları tarafından "Değişim Sürecinde Alevîlik ve Bektaşîlik" konulu bir panel düzenlendi. Oturum Başkanlığını **Prof.Dr. Süleyman Hayri Bolay**'ın yaptığı panele konuşmacı olarak, Anadolu Kültür Vakfı Başkanı **Ali Sümer**, A.Ü. Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Antropoloji Bölümü Öğretim Üyesi **Doç. Dr. Belkis Temren**, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Mezhepler Tarihi Bölümü Öğretim Üyesi **Prof.Dr. Hasan Onat**, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Uzmanı **Dr. İlyas Üzüm**, Kırıkkale Üniversitesi Öğretim Üyesi **Prof.Dr. Mustafa Yılmazkılıç** ve Hacettepe Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Araştırma Görevlisi **Dr. Hüseyin Tuğcu** katıldılar.

İstiklâl Marşı'nın okunmasıyla başlanan panelde açış konuşmasını yapan Ankara Müftülüğü Eğitim Uzmanı ve Türkiye Diyanet Vakfı Kadın Kolları Başkanı **Ayşe Sucu**, Kadın Kollarının böyle bir panele niçin ihtiyaç duyduğu ve bu panelden çıkacağı iyi sonuçların konusundaki düşüncelerini dile getirdi. Sucu konuşmasında özetle şunları söyledi.

Ayşe SUCU

Ayşe SUCU

(Ankara Müftülüğü Eğitim Uzmanı ve TDV Kadın Kolları Başkanı)

"Dinimiz tevhit dinidir. Bu tevhidi, tek Tanrıya inanmaktan ibaret görmeyip, bu inancın günlük yaşamımıza ve davranışlarımıza yansıtılması, şüphesiz yine inancın gereğidir. Büyük insan Hacı Bektaş-ı Veli Hazretleri, Makâlât'ının baş tarafında, mesela, meleklerle inanmanın, insanı yalnız olduğu yerlerde bile kötülük ve günah işlemekten alıkoyması gerektiğini söyler.

Elbetteki İslâm, değişik zaman dilimlerinde, değişik coğrafyalarda, hatta çoğunlukla aynı zaman ve zeminde farklı şekilde anlaşılabilecek, yorumlanacak ve yaşanacaktır. Bu farklılıklardan, mezhep gibi, meşrep gibi, tarikat gibi değişik oluşum ve olgular çıkacaktır. Nitekim, tarih boyunca da, bu dediklerimiz hep çıkmıştır, bundan sonra da çıkmaya devam edecektir. Çünkü, insan aklını, insan idrakini, otomatize bağlayıp tek tip düşünce ve tek tip sonuç üretmeye kalkışmak faydasızdır, sonuçsuzdur; çünkü, insan gerçeğine aykırıdır.

Elbette, yeterli düzeyde eğitilerek yetkili hale gelmiş her akıl, İslâm'ı anlama ve yorumlamada

bir orijinallik sergileyecek, bundan da İslâm'ın evrenselliği ve Kur'an'ın sonsuz mucizeliği tecelli edecektir. Yeter ki, bu farklılıklar, iyi niyetten ve ilmi temellerden kaynaklansın; İslâm'ın, hoşgörü ve fikir hürriyeti çerçevesinde, bir fikir ve kültür zenginliği, bir yaşama kolaylığı olarak değerlendirilsin; bölünmelere, ayrılmalara, sebep ve bahane yapılmassın.

Ne var ki, farklı görüşler, Hazret-i Peygamber Efendimizin "ümmetimin farklı görüşte olmaları rahmettir" hadis-i şerifinin ışığında, Müslümanlar için bir kolaylık kaynağı olduğu kadar, zaman zaman fitneye, tefrikaya, bölünme ve parçalanmalara sebep yapılmıştır. İslâm tarihi boyunca, siyasi, itikadi, ameli sebeplerde ortaya çıkmış çeşitli mezhep mensupları arasında yaşanmış acı olaylarda bu dediklerimizin örneklerini görmek mümkündür.

Günümüz Türkiye'sine geldiğimizde, dini yönden farklı görüşlere, farklı mezhep ve tarikatlara mensup olanlar, kendi hallerinde kaldıklarında, genellikle bu farklılığın farkında bile değildirler; sebeplerini de bilmemektedirler. Dinî, bir üst kimlik olarak, İslâm adı altında kendilerini Müslüman olarak tanımak, onlar için yeterli bir birlik ve beraberlik kaynağıdır. Zaten, dinî açıdan asolan, temel olan da, şüphesiz budur. Ancak, çoğu zaman, birçok konuda olduğu gibi, dini konulardaki düşünce farklılıkları da, anlayış ve hoşgörü ile karşılanmamakta, dolayısıyla konu hassas hale gelmektedir. Bu hassasiyet, çok çeşitli amaçlarla, hatta bazen kötü niyetle tahrik edilmekte, kanlı olaylara varıncaya kadar birtakım vahim manzaralar sergilenmektedir.

Son yıllarda, bilhassa, dini konulardaki farklılıklardan ileri gelen hassasiyetin merkezine, Alevilik yerleşmiş bulunmaktadır. Alevilik nedir, Alevî kimdir? Sorularına verilmesi gereken doğru cevap nedir; bugün, kendilerini Alevî olarak tanımlayan farklı kesimlerin davranış farklılıkları olduğu, Alevî ve Bektaşî camiasının yazılı ve sözlü çeşitli ifadelerinden de anlaşılmaktadır.

Bu manzara karşısında, Sünî-Alevîyi, Alevî-Sünîyi hangi kriterlere göre teşhis edip değerlendirecektir? Bunların birbirlerine bakış açısı ne olacaktır? Sanıyorum ki, bu soruların doğru cevabı, ancak, bilimin, iyiniyetin ve sağduyunun rehberliğinde bulunabilecektir.

İşte bu panelimiz de, böyle bir iyiniyet ve gayretin mahsulüdür. Bu gayretimizin, cennet vatanımızda, yüce dinimizin, insanı, maddesiyle ve manasıyla derinden saran engin hoşgörü ve huzur ikliminde, yorumlar farklı olsa da, Türk - İs-

lâm kimlik ve kardeşliğinin birleştirip bütünleştirici çatısı altında Sünîsiyle, Alevîsiyle tüm vatandaşlarımızın mutlu ve huzurlu yaşamalarına ışık tutmasını ümit ve temenni ediyorum."

Ayşe Sucu'nun açış konuşmasını müteakip oturum başkanı Prof.Dr. Süleyman Hayri Bolay panele konuşmacıları davet ederek oturumu başlattı.

Prof.Dr. Süleyman Hayri BOLAY

Prof.Dr. Süleyman Hayri BOLAY

Süleyman Hayri Bolay Türkiye Diyanet Vakfı'nın kuruluşundan itibaren Türkiye'nin, bütün, dinî, sosyal, fikrî ve benzeri meselelerine yakından alaka duyduğunu ve bu meselelere, kendi imkânları nispetinde, daima ışık tutucu faaliyetleri ön plana aldığını söyledi.

Türkiye Diyanet Vakfı'nın bu tür faaliyetleri gösterebilecek çapta ve güçte olduğunu vurgulayan Hayri Bolay "Biz meselelere, hiçbir suretle, önfikirlerle yaklaşmaksızın, meseleye ideolojik bakış açılarından uzak bir tarzda, tarafsız, ama ilmin ışığında bize getirilen, hiç kimsenin itiraz edemeyeceği aslı metinleri burada neşredebiz. Ama, şimdi olacağı gibi, günümüzün problemlerini de - bu problem Alevilikle ilgili olabilir, Bektaşilikle ilgili olabilir veya başka konularla veya sosyal konularla ilgili olabilir- bunları da, burada, enine boyuna tartışıyoruz ve tartışacağız." dedi.

Türkiye Diyanet Vakfı'nın bir çok alanda panel, konferans ve sempozyum düzenlediğini söyleyen Prof.Dr. Süleyman Hayri Bolay, Vakfın bir çok alanda da kitaplar neşrettiğini

belirtti. Vakfın bir mezhep ve grup ayrımı gütmeyeceğini de ifade eden Bolay Alevilik ve Bektaşilik konularında da Türkiye Diyanet Vakfı'nın yayınlarının olduğunu vurguladı.

Panelde Alevilik konusunun detaylı bir şekilde işleneceğini ifaden eden Bolay, "Alevilik üzerine, senelerdir, televizyonlarda, radyolarda, gazetelerde çeşitli kişileri, değişik görüşleri, zıt fikirleri ortaya atmanın ışığında, Alevilik neredeydi, nereye geldi, nereye gidecektir, dünyadaki küreselleşme değişiminden, Türkiye'deki değişimlerden, Rusya'daki değişimlerden, onların Türkiye'ye yansımalarından, her grup gibi, her cemaat gibi, Alevî cemaati de veya Alevî cemaatini idare etmek, yönlendirmek, şekillendirmek iddiasında olan gruplar, kuruluşlar, örgütler, vakıflar, dernekler, dergiler, neler yapıyorlar, neler düşünüyorlar, neler ortaya koyuyorlar ve neleri vermek istiyorlar, hangi şekli vermek istiyorlar, bugün, burada bunlar konuşulacak. Dolayısıyla "Değişim Sürecinde Alevilik ve Bektaşilik" nasıl bir şekil alacaktır, problemleri nelerdir; bunlar, işin ehli olan insanlara ortaya konacaktır. Ben, konuşmacıların hepsinin bu işin ehli olduğuna inanıyorum ve konuşmacılardan kimin Alevî - Bektaşî, kimin değil olduğunu söylemiyorum; ama, hemen söyleyebilirim ki, konuşmacıların çoğunluğu Alevî ve Bektaşî kökenlidir." diyerek sözü konuşmacılara bıraktı.

ALİ SÜMER

(Anadolu Kültür Vakfı Başkanı)

Anadolu Kültür Vakfı Başkanı Ali Sümer yaptığı konuşmada öncelikle Bektaşilikte babalık makamının bulunduğunu belirterek, babalık makamının tarihçesi hakkında bilgi verdi.

Maddeler halinde Bektaşiliğin tarifini yapan Ali Sümer "Bektaşî edep sahibi, Hazret-i Ali'nin yoluna soyunan kişi, dış görünüşüyle halka, iç görünüşüyle Hakk'a bakan ve iki yönlü kavşak noktasında bulunandır. Bektaşî boş laf etmez, ihtiyacı olmayana vermez, kimseyi değiştirmeye çalış-

maz, o sadece mevcut ahenge uyar, mevcut olanın en uygun olduğuna inanır, olgun ve erdemli insandır. Bu yol, Muhammed Ali'nin aydınlık yoludur." dedi.

Bektaşiliğin, Tanrı bilimini, toplumsal yaşamı, çağdaş bilimle bağdaştırarak yaşama uyguladığını belirten Sümer, Bektaşiliğin İslâm'ın yüce fikirlerini, düşünce ve davranışlara uyguladığını söyledi.

Bektaşilikte hiçbir hareketin anlamsız olmadığını, Bektaşiliğin görünmeyi kavramak ve bilinmeyi anlamak için, bilinenleri araç olarak kullandığını söyleyen Ali Sümer, "Bektaşiliğin kalbi Anadolu'da, Şahdamarı Balkanlar'da atmıştır. Semavi dinler arasında değer kazanmıştır. Bektaşilik, Tanrı'ya sevmenin ilk koşulunun, O'nun kullarını sevmek olduğuna inanmıştır. Bektaşilik insanları sevmek sanatıdır. Hiç kimseyi, vicdanî kanaatından, dinsel düşüncesinden, renginden, ırkından dolayı kınamaz ve ayıplamaz. Her davranışında Tanrı'nın beğenisini ve hoşgörüsünü arar." dedi.

Türklerin Müslümanlaşmasında, Horasanlı Hoca Ahmet Yesevi ve onun halifelerinin çok büyük rolü olduğunu ifade eden Ali Sümer Ahmet Yesevi'nin, Bektaşî tarikatı üzerinde etkisi olduğu gibi, birçok tarikatlar üzerinde de etkisinin olduğunu söyledi.

Bektaşiliğin Türklerin yarattığı bir tarikat olduğunu, kendisine özgü bir felsefesi ve ahlakî anlayışı, kültürü olan, dinsel ve toplumsal bir inanç yolu olduğunu belirten Sümer, Bektaşî tarikatına girmenin de kolay olmadığını, Bektaşî olmak isteyen Müslümanın dürüst, Allah'ın birliğine inanmış olması ve tarikatın -yani yolun- erkânlarına, kurallarına uymasının şart olduğunu söyledi.

Bektaşilikte mertebelerin, ilim, hizmet ve seçimle kazanıldığını belirten Sümer, "Burada soy güdülmez, ikrar veren, hizmete soyunan ve varlığını dergâha terk eden kişi Bektaşî olabilir. Esas olan ikrardır. Bu nedenle, ikrar verme, yeneden doğum olarak tanımlanır. Bir müddet hizmet edilir, sonra taç giyilerek derviş olunur. Derviş, Bektaşî kurallarını yayan kişidir. Mürşit ise, sözcük karşılığı, özünü bilmiş, kendi vücudunun şehrinde Hakk'ı bulmuş, Hak ile birleşmiş ve Süleyman gibi Hatem sahibi olan, yedi iklim hakimi olan kişilere mürşit denilir.

Dervişe yol, kardeşlerinin isteği ve mürşitlerinden de izniyle Halife Baba tarafından icazet verilir, erkânla Baba yapılır. Bu kişi, artık, eğitim

Ali SÜMER

yapma, mürşit yetiştirme yetkisini kazanmıştır. Yolunda ilerler, yetenek gösterir ve gerekirse Halife Baba olabilir. Bu sistem, dergâhlar açık iken uygulanandır." dedi.

Günümüzde ise Bektaşilik tarikatına girmiş olan kişilerin, çevrelerinde bulunan iyi huylu, insanlara yarar sağlayacak nitelikleri olan temiz kişileri tespit ederek ve aralarında imza toplayarak, onun yola, yani tarikata alınması için Babaya başvurmaları şeklinde cereyan ettiğini belirten Ali Sümer "Canların istemi, Baba tarafından kabul edilirse, bir kurban tıglanarak meydan açılır, yola girer, yani andiçme töreni yapılır. Bu merasime nasip alma, kişiye talip veya muhip denir. Bir süre sonra halk, canlar, yine aralarında imza toplayarak onun derviş olmasını ister ve cana dervişlik erkânıyla taç giydirilir. Derviş olan kişinin çalışmaları, ilmi mürşit tarafından beğenilirse, yine, merasimle Halife Baba olur. Bu sistem, dergâhların kapanmasından sonra uygulanmaktadır." dedi.

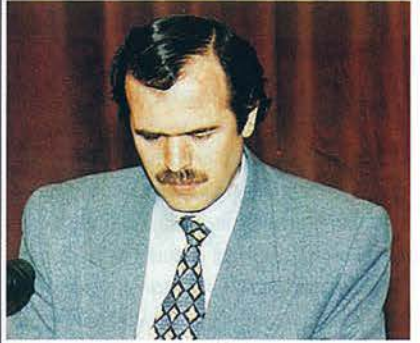
Bektaşilikte İran, diğer din ve kültürlerinin etkilerinin görülmediğini belirten Sümer, Bektaşî kültürünün, dili, duygusu ve edebiyatının Türkçe olduğunu, Bektaşiliğin Türk halkı arasında yayılmasının nedeninin de, Bektaşî Babaların halktan doğmuş, halk gibi sade, basit, teklifsiz olmalarından kaynaklandığını söyledi.

Bektaşilikteki eğitimin temelleri üzerinde de duran Ali Sümer, Bektaşilik eğitiminin Hacı Bektaşî Veli öğretimine göre dört devrede olduğunu belirterek, "birincisi Allah aşkı, ikincisi şekilden sıyrılıp manaya geçmek, üçüncüsü, insanlar arasında sevgi ve birlik, dördüncü aşama, insan varlığının dış görünüşünün ardında gizli olan cevherdir." dedi.

Bu öğretiyi alan Bektaşîde bulunması gereken özelliklerden bazılarını sayan Ali Sümer: "Bunlar; hak'tan gelen nasibe razı olmak, kimse-nin mal ve servetinde gözü olmamak. Tanrı aş-

kından ayrı yaşamanın mümkün olmadığına inanmak. Cahillerle uğraşmayan, yoluna inanan, yolunun sırrına ihanet etmeyen, kula kulluk etmeyen, şekle değil öze bakan, dilinden yalan dökmeyen, her yaptığı işi bir mana taşıyan, karşılık beklemeden yardım eden, kişinin kusurunu görürse düzelterek örtün, Tanrı'nın yarattığı insanlar bizce aynadır diyen, rengine, diline veya dinine göre ayırdetmeyen, Tanrı'nın adı ve aşkıyla kainatı bir görendir" dedi.

Bektaşiliğin temel amacının insanı, kâmil insan aşamasına ulaştırmak olduğunu ifade eden Ali Sümer, Kâmil insanın da, edepli, eline, diline, beline sahip insan olduğunu da sözlerine ekledi.

Dr. İlyas ÜZÜM

Dr. İlyas ÜZÜM

(TDV İslam Araştırmaları Merkezi Uzmanı)

Çeşitli vilayetnamelerle, buyrukların incelenmesinden Alevilik ve Bektaşiliğin çok güçlü dinî motiflerle örülmüş olduğunun görüleceğini belirterek sözlerine başlayan Dr. İlyas Üzümler, klasik, tarihî veya otantik Alevilikte, dinî motiflerin güçlü bir biçimde örüldüğünü, İslâmî inançların kuvvetli bir biçimde müşahade edildiğini belirterek, bu inançların yanında, daha önceki dinle ilgili birtakım adetlerin ve izlerin de devam ettiğini söyledi.

Günümüzdeki Aleviliğin, tarihte olduğu gibi yekparelik arz etmediğini belirten Üzümler, Aleviliğin homojen bir yapısının olmadığını, ancak farklı çevrelerinin olduğunu ifade ederek, "Farklı çevreler içerisinde farklı Alevilik algılamaları söz konusu. Bu algılamaların ilginç olan birkaçına atıf yapmak gerekirse, mesela Aleviliği, doğrudan doğruya 12 İmam Şiiliği ile özdeşleştirmeler var. Bu özdeşleştirme, otantik Alevilikle çatışır, bağdaşmaz. Bir başka Alevi çevre de, özellikle farklı etnik kesimden gelen insanların ideolojik bir anlayıştan hareketle, Aleviliği

Zerdüştilikle ilişkilendirildiğini, hatta Zerdüştlüğün bir uzantısı olarak verdiğini görüyoruz." dedi.

Yine, günümüzdeki çeşitli Alevî çevrelerin, Aleviliği, sosyalizmle örtüştürdüklerini ve Aleviliğe sosyalizm dediklerini ifade eden Uzun, sosyalizmle ilgili birkısım Alevî yazarların deyişlerinin, sosyalizmi öven yaklaşımları olduğunu belirterek, bunun da ötesinde Alevilik eşittir sosyalizm diyenlerin bulunduğunu sözlerine ekledi.

Bunun yanı sıra, yine günümüzdeki farklı çevrelerde Aleviliği, doğrudan doğruya Ateizmin kucağına oturtma gibi bir görüntüyle de karşı karşıya gelindiğini söyleyen İlyas Üzüm, bir kısım Alevî çevrelerin, Aleviliği Tanrı tanımazlık ve Ateizm şeklinde yorumladıklarını ifade etti.

Günümüzdeki Alevilik dalgalanmalarının, muhtelif çevrelerde, çeşitlilik ve değişiklik gösterdiğine işaret eden Dr. İlyas Üzüm, bu değişikliğin özellikle 1950 ve 1960'lardan sonra, Alevî kitlenin büyük şehirlere göç etmesiyle başladığını belirterek, "bu süreç içinde, Alevilik, moderniteyle, ciddi biçimde yüz yüze gelmiştir. Bu yüz yüze gelme, Aleviliğin, bir kısım, inanca yönelik, ibadete yönelik ve tarikat adap ve erkânına yönelik kısımlarının zayıflamasına yol açmıştır. Bu zayıflama, ciddi düzeyde, yer yer kaybolmaya kadar yaklaşmıştır." dedi.

İlyas Üzüm günümüzde Aleviliğin hem inanç yapısı ve ibadet anlayışı itibarıyla, hem de ayin ve erkân itibarıyla büyük ölçüde zayıfladığını belirterek, "Alevilik adeta, kaybolmakla yüz yüze gelmiştir. Dedelik kurumu, çok büyük darbe almıştır. İlaveten, modernitenin bir kısım kavramları Aleviliğe yamanmış ve Aleviliğe tercüme edilmiştir. Alevilik, dinî bütün boyutla-

ından arındırılarak, bazı çevreler tarafından, doğrudan doğruya modernitenin kavramlarıyla özdeşleştirilmektedir. Alevilik hümanizmdir, Alevilik demokrasidir ya da demokratiktir, Alevilik, insan haklarını öne çıkarmaktır gibi yaklaşımlar var. Halbuki, biz gayet iyi biliyoruz ki, modernleşmeye ya da moderniteye ait bu kavramlar yok iken de Alevilik vardı, üstelik, laiklikten demokrasiye varıncaya kadar bu kavramlar, sadece Alevilik dünyanın ilgi gösterdiği kavramlar da değildir. Alevi olmayan çevreler de bu kavramları kendilerince sorgulayıp değerlendirmekte ve bir kanaate ulaşmaktadır. O halde, bu kavramları Alevilikle özdeşleştirmek, Aleviliğin dokusunu bozmaktır. Aleviliğin tarihi dokusuyla uyumayan bir yapıdır en azından.

Özetlemek gerekirse, karşımızda, tarihi ve otantik bir Alevilik vardır. Bu Alevilik 10 uncu Yüzyıldan başlar ve günümüze kadar devam eder. Bu seyirde, kısmen ya da yüzeysel, Vahdet-i Vücut anlayışına dayalı bir Allah inancı vardır. Hak Birdir Muhammed Ali. Her şeyde hak aranmıştır. İnsan, Hakk'ın aynası olarak görülmüştür, Kâinat, âlem, Hakk'ın aynası olarak görülmüştür. Ama, Hak, hiçbir zaman inkâr edilmemiştir, hep ona dua edilmiştir." dedi.

Bugün Alevî camianın bütününün gözününe aldığı anda ortaya çıkan manzaranın tarihi, klasik, otantik Alevilikle örtüşen bir karakter taşımadığını da belirten Üzüm, Aleviliğin büyük ölçüde içinin boşaltıldığını, özünün çıkarıldığını, dinî motiflerin Alevilikten âdeta sökülüp alındığını ve onun yerine birtakım başka kavramların monte edilmeye çalışıldığını belirterek, bu durumun da, Aleviliği çok büyük bir çıkmaza sokacağını söyledi.

Alevilik ile Bektaşiliğin klasik şekliyle, günümüzdeki şeklinin karşılaştırılması neticesinde önemli unsurların zayıfladığını, bir kısım adap ve erkânın kaybolduğunu, hatta birtakım Alevî çevre içerisinde Aleviliğin özünü teşkil eden Hak inancının, Allah inancının kaybolduğunu müşahade ettiklerini belirten İlyas Üzüm "Böyle bir durum karşısında, geçmişteki durumları da dikkate alınarak, Alevilik ile Bektaşiliğin, önümüzdeki zaman süreci içerisindeki kurulmasıyla ilgili üç somut şey söylemek istiyorum: Bunlardan birincisi, Alevî Bektaşî kültürü, sağlıklı biçimde ortaya konulmalıdır. Alevilik ve Bektaşilik kültürüne ait klasik eserler, menkıbeler, kütüphanelerimizde bulunan eserler tetkik edilmeli, ortaya çıkarılmalıdır. İkincisi, birincisi yapıldıktan sonra, bu kültür sorgulanmalıdır. Alevî bilim adamları Aleviliğin klasik eserlerini dikkate almak suretiyle, anlamalı, kavramalı ve birtakım ana espriler çerçevesinde sorgulamalıdır. Akliselim, vicdanı, bilimi, bilimsel realiteyi, tarihi realiteyi ve ana kimliğin temel kaynağını teşkil eden Kur'an'ı hesaba katmak suretiyle, bu kültür özümsemeli, tahkik edilmeli, tahlil edilmeli, sonra da bu mümkün olduğu kadar kitlelere ulaştırılmaya çalışılmalıdır." dedi.

Prof. Dr. Hasan ONAT

Prof. Dr. Hasan ONAT

(A.Ü. İlahiyat Fakültesi, Mezhepler Tarihi Bölümü Öğretim Üyesi)

Halk arasında dört hak mezhep anlayışının bulunduğunu ve bunun yanlış bir tanım olduğunu ifade eden Prof. Dr. Hasan Onat, dört hak mezhebin dört fıkıh ekolü olduğunu belirterek, Hanefilik, Şafilik, Malikiyet ve Hambeliliğin yüzlerce fıkıh ekolünden günümüze kadar gelme şansı bulan 4 tane ekol olduğunu söyledi. İslâm'ın bu 4 mezheple

eşitleme neticesinde, Kur'an'a aykırı bir duruma düşüleceğini de belirten Onat, bu durumun her şeyden önce İslâm'ın evrenselliğine aykırı olduğuna işaret ederek, İslâm'ın herhangi bir mezheple özdeşleştirilmesinin mümkün olmadığını söyledi.

Prof.Dr. Hasan Onat, Hz. Muhammed (S.A.V.) döneminde, Müslümanın üst kimliğinin olduğunu ve o kimliğin insanlara yettiğini belirterek, "Sanıyorum, değişim sürecine girilen günümüzde, işte bu Müslüman üst kimliği anlayışını yeniden ortaya koymamız gerekiyor. Artık, mezhepler, bu manada yerli yerine oturur. Nedir mezhep; bir mezhepler tarihi hocası olarak akademik tanımı yapayım izninizle. Mezhepler, her şeyden önce, dinin anlaşılma biçimiyle ilgili tezhürlerdir. Dini anlayan insandır. İnsanlığın tarihi akış içerisinde, siyasi, iktisadi, içtimai ve benzeri faktörlerin ışığında din anlayışlarındaki farklılaşmaların kurumlaşması mezhep olgusunu ortaya çıkarmıştır ve bütün mezhepler, adı ne olursa olsun, Sünnilik, Haricilik, Hanefilik, Şiilik ne dersenez deyin bütün mezhepler, beşer ürünüdür, insan ürünüdür ve bütün mezhepler dinle kesinlikle özdeşleştirilemez, sonuna kadar her türlü tenkide, tahlile, tartışmaya açıktır. Bir insanın bir mezhebe mensup olması, o insanın Müslüman olmasını gerektirmediği gibi, bir insanın bir mezhebin dışında düşünmesi de, o insanı İslâm dairesi dışına çıkarmaz. Bunlar son derece açıktır.

Bu manada bakarsanız mezhepler 14 asırlık Müslüman insanın ürettiği zenginlikler olarak ortaya çıkar. Her bir mezhebin güzel tarafları vardır. Mezhep denildiği zaman, 4 hak mezhep diye ifade ettiğimiz Hanefilik, Şafilik değil, yüzlerce mezhep vardır, binlerce mezhep vardır. İşte, önce bu yanlışlı düzeltmek zorundayız. Paradigma değişikliği dediğim şey de, işte bu noktada başlıyoruz." dedi.

Alevilik meselesi üzerinde de duran Onat, Türklerin Kerbela olayından 150 - 200 sene sonra Müslüman olmaya başladıklarını belirterek, "Kerbela olayının içyüzüne indiginizde, Kerbela hadisesinde Hazret-i Hüseyin'i Mekke'den Küfe'ye çağırınlar, Küfeli Müslümanlardır, Küfeli Araplardır. Hazret-i Hüseyin'i orada yalnız bırakanlar, çağırıldıkları halde Kerbela'da gözlerinin önünde öldürülmesine seyirci kalanlar, yine Küfeli Araplardır. Hüseyin öldürüldü diye arkasından isyana kalkışınlar, tebahün hareketini başlatan yine Küfeli Araplardır. O zaman, bu hadiseden niye benim milletim, benim insanım sorumlu oluyor? Alevî, Sünnî, niye benim insa-

nın bunun sıkıntısını çekiyor?

Dünyanın garipliğine bakınız, Kerbela olayını en ilginç bir şekilde o zincirlerle falan kutlayan ya da hatırlayan toplum, genelde Fars asıllı İranlılardır ve bizim Türk asıllı Şiiler vardır bunun içinde. Ne tuhaf değil mi; Arapların kılı kıpırdamıyor. Ama, bu tarihî realiteleri iyi anlamak lazım ve tarihî iyi okumadığımız zaman, tarih bir kambur gibi bizim sırtımızda, bizim canımıza okur. İyi okunmayan tarih, aradan asırlar da geçse, bugün insanları paramparça etmeye yeter. Bakıyorsunuz, işte Türkler bu işin kavgasını veriyor. Ne kadar ilginç değil mi?!" dedi.

Alevî kavramının Türk tarihinde, 19 uncu Asırdan itibaren, özellikle de Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasından sonra kullanılmaya başlanıldığını belirten Onat, ondan önceki durumun, Kızılbaş kavramı ve Bektaşilik olarak iki kavram etrafında yaygınlaştığını ifade ederek, "özellikle, Yavuz Sultan Selim, Şah İsmail hadiseleri, Türk boylarını birbirine düşürür. Bazı boylar Şah İsmail'i destekler, bazı boylar Yavuz Sultan Selim'i. Şah İsmail'i destekleyen boyların hepsi, Alevî veya ozamanki ifadeyle Kızılbaş boylar falan da değildir. Bir sürü, koyu Sünnî boylar da vardır. Hadise, tamamen siyasi bir hadisedir. Farklılaşmanın temelinde, siyasi farklılaşmalar vardır. Yavuz Sultan Selim döneminde, Şah İsmail'i destekleyen pek çok insan öldürülmüştür, doğrudur, bunların ortaya çıkması lazım. Ama, diğer taraftan, İran'da da, Şah İsmail ve daha sonra Şah Tahmas ve diğer İran'daki o Türk Safeviler döneminde, az Sünnî öldürülmemiştir. Tarihi bu gerçeklerle birlikte algılamak lazım." dedi.

Hukukun üstünlüğünün, Türkiye'de bütün açıklığıyla öne çıkması durumunda Alevî - Sünnî farkının kendiliğinden kaybolacağını belirten Onat "Eğer siz, Müslüman üst kimliğinin

önemini görür ve inde yeniden yapılanmanın ana noktalarını kavarsanız, artık Alevilik, hatta hatta Sünnilik, bir insan ürünü zenginlik olarak tarihteki yerini alır. İnsanların, Alevî, Sünnî, Şîî, Haricî olması, bundan sonra bir şey değiştirmez; ama, bu tarihî gerçek algılanmazsa, yani tarihteki olumsuzluklar öne çıkarılır onlar doğru anlaşılmaz, tek taraflı ideolojik olarak kullanılırsa, bundan sonra Türkiye'nin geleceği açısından Alevilik meselesi baş ağrıtmaya devam eder.

Ancak, diyorum ki, geçmişî doğru anladığımız takdirde, olumsuzlar bile, geleceğin doğru oluşturulması konusunda bize ışık tutabilir. Bunun için, mutlaka, tarihi, eleştirel bir yaklaşımla yeniden okumak gerekmektedir." dedi.

Günümüzde Aleviliğin geniş bir yelpazede gözüktüğünü belirten Onat, "Alevilik denildiği zaman, şu anda, bir yandan Ateizm, diğer yanda Aleviliği sadece Kürt dini diye lanse etmeye çalışan yada Aleviliği eski Etilerden, Hititlerden kalma kalıntılar üzerine oturan Anadolu din diye ifadelendiren inanç tipinden, Aleviliği Ateizmle özdeşleştiren inanç türüne kadar geniş bir yelpazede Alevilik var. İşin tuhaf tarafı, Alevilik konusundaki bilgi boşluğu, birtakım insanları, özellikle Doğu Bloku çökünce işsiz kalan eski Marksistleri, Alevilik konusuna doğru çekmiştir. Şu anda, herkes, sanki, selden kütük kapar gibi Alevilikten bir şeyler kaptırmaya çalışmakta, Aleviliği bir yerlere oturtmaya çalışmaktadır. Siyasiler, oy potansiyeli olarak algılamaktadırlar. Onun ötesinde başka çıkar çevreleri, Alevilikten çıkar sağlamaya çalışmaktadırlar. Herkes, bir işin peşinde. Ama, genel hatlarıyla bakarsanız, Alevilik, şu anda Türkiye gerçeğinde İran'daki Humeyni'nin ortaya koyduğu bir İran İslâm devriminin devrim ihracının hedef kitlelerinden birisi olma durumuyla yada daha açık ifadeyle Şiilikle, diğer yanda Ateizmin arasına sıkışmış durumdadır. Çok ciddi bir problemdir." dedi.

Almanya'da, şu anda sırf PKK'ya yeni bir kanal açmak amacıyla Kürdistan Aleviler Birliğinin kurulduğuna ve bu doğrultuda çok ciddi faaliyetlerin olduğuna işaret eden Prof.Dr. Hasan Onat, "Aleviliğin Kürt dini olduğunun ısrarla altının çizilmesi, bu amaca yönelik bir başka durum tespitidir ve mesele, sanıyorum Türkiye'den konuyla ilgilenenlerin arzulamadıkları kadar çok ciddi bir önem taşımaktadır. Aleviliği Marksist bir çizgide görmek isteyen insanların sesinin daha çok çıktığını görüyoruz ya da Aleviliği Kürt dini olarak algılayan insanların gürültü, patırtı kopardıklarını görüyoruz. Oysa, bir sessiz çoğunluk var. Bu sessiz çoğunluğun Sünni kesinden yaşayış itibarıyla, inanış itibarıyla çok da fazla farkı yok. Orta Asya Türk kültürünün izlerini, biz Sünnilikte de görüyoruz, Alevilikte de görüyoruz; ama ısrarla Batılı birtakım yazarlar, Türkiye'de, özellikle bu alandaki bilgi boşluğunun fazla olmasından istifade ederek çok ciddi dayatmalar yapıyorlar. Objektiviteyi bırakıyorlar bir tarafa ve bize Aleviliği çok daha farklı bir şekilde göstermeye çalışıyorlar. Ama bunu yapan Batılılar.

Tabii, problemin özünde de yatan şu: Siz, kendinizi incelemezseniz, siz kendi kültürünüzü bilmezseniz, başkaları sizin kültürünüzü, kendisinin görmek istediği şekilde ortaya koyar ve size de bal gibi yutturur işte.

Din kültürü ve ahlak bilgisi dersleri tartışılıyor, Alevilik de bu derslere konulsun. Şu anda, eğer Türkiye'ye bakarsanız, resmi istatistikler Müslüman oranını yüzde 98, 99'dan söz eder. Bu demektir ki -değişik mezhepler olabilir- Türkiye'de Tevhidi Tedrisat Kanunu gereği bu devlet, dini, asgari düzeyde insanımıza, resmi okullarında öğretmek durumundadır. Bu okullarda öğretilcek olan ne Aleviliktir, ne Sünniliktir. İslâm, ana kaynakları ortada olan bir dindir. Neredeyse Peygamberimizin hayatı günü gününe gün ışığına çıkan, bu kadar berrak olan bir dindir. Kur'an ortada olan bir dindir." dedi.

Prof.Dr. Mustafa YILMAZTÜRK

Prof.Dr. Mustafa YILMAZTÜRK (Kırıkkale Üniversitesi Öğretim Üyesi)

Her şeyden önce, doğruları, kendi yaşayışımıza göre değil, doğrulara göre yaşamamız gerektiğini belirterek konuşmasına başlayan Prof.Dr. Mustafa Yılmaztürk, Alevilik ve Bektaşiliğin, her şeyden önce İslâm'ın içerisinde yer aldığı belirterek, İslamiyetin ölçüsünün de, Allah, Peygamber ve Kur'an olduğunu söyledi.

Mustafa Yılmaztürk Alevilerin Hazret-i Ali'ye intisap edenler, Hazret-i Ali'ye muhabbet edenler, Hazret-i Ali'nin temsil ettiği, mümessili olduğu Âli Bey'te muhabbeti kendine meslek edinenler olduğunu belirterek "Âli Bey'te muhabbet ise, Hazret-i Muhammed'e muhabbettir. Hazret-i Muhammed'e muhabbet ise, Allah'a muhabbettir. Ben bir Aleviyim, fakat ehli sünnetim. Sünni kardeşlerimiz de, Alevi kardeşlerimiz de ehli sünnettir. Yine hadise dayandırarak, her ikisini bir yolda topluyorum şöyle: Muhammed (A.S.V) diyor ki: "Size iki şey bırakıyorum; biri Kitabullah, biri ehli beytim." Başka bir hadise de "Size iki şey bırakıyorum; biri Kitabullah, sünnetim." Matematiksel olarak, Ehl-i Beyt eşittir sünnet çıkıyor. Neden; çünkü, sünnet-i seniye'nin menşei, membaı, kaynağı Âli Bey'tir, ehli beyttir, o evden çıkmıştır sünnet. Şeriat o evden çıkmıştır. Dolayısıyla, her şeyden

Doç.Dr. Belkis TEMREN

önce, sünneti yaşamak da, sünnete taraftar olmak da, başta cibilli taraftar olanlar ehli beyttir ve onun mümessili olan Hazret-i Ali'dir.

Hazret-i Ali'nin dini neydi; İslamiyet. Kitabı neydi; Kur'an. Peygamberi kimdi; Muhammed Aleyhisselam. O zaman ne farkımız var? Siz, kitap ve sünnet diye geliyorsunuz, biz de kitap ve ehli beyt diye geliyoruz. Birleştiğimiz yer aynı. Bütün tarikatların da, kendilerine has çerçeve içinde müsaade edilen noktada aynı şeyleri olabilir." dedi.

İnsanların kendilerini İslamiyete göre değiştirmeleri gerektiğini belirten Yılmaztürk, "Kendi yaşayışımıza göre bir İslamiyet değil, kendi yaşayışımıza göre bir Alevilik değil, kendi yaşayışımıza göre bir Bektaşilik değil, İslamiyet'in, Aleviliğin, Bektaşiliğin esasına göre kendimizi değiştirmemiz lazım. Onların ölçüsü de, Kur'an'dır, Muhammed (A.S.V)'dir, Hazret-i Ali'dir, 12 imamlardır, Hacı Bektaş-ı Veli'dir ve onun yolunda gidenlerdir." dedi.

Alevi insanların ölçü olmadığına işaret eden Yılmaztürk "Ben de ölçü değilim. Benim babam hâlâ sağ, 87 yaşında, rehberdir, tarikatta şu kadar sene hizmeti vardır; ama benim babam ölçü değildir, ölçü İslamiyet'in ta kendisidir. Yani, bizim sevgimiz muhabbetimiz, hepimizi kardeş yapmaya kadar kâfidir." dedi.

Prof.Dr. Mustafa Yılmaztürk Risaleden aşağıdaki pasajı okuyarak sözlerini bitirdi.

"Ey ehli hak olan ehli sünnet vel cemaat ve ey Âli beytin muhabbetini meslek ittiha eden Aleviler, çabuk ve manasız, hakikatsız, haksız, zararlı olan nizayı aranızdan kaldırınız; yoksa, şimdiki kuvvetli bir suretle hükmeyleyen zındıka cereyanı, birbirinizi diğeri aleyhine alet edip ezmesinde istimal edecek. Bunu mağlup ettikten sonra o aleti de kırarak, siz, ehli tevhit olduğunuzdan, uhuvveti, ittihadı emreden güzel esaslı rabıtayı kudsiyye mabeynizde varken, iftirakı iktiza eden cüzi meseleleri bırakmak elzemdir."

Doç.Dr. Belkis TEMREN

(A.Ü. Dil ve Tarih, Coğrafya Fakültesi
Antropoloji Bölümü Öğretim Üyesi)

İnsanlık tarihine bakıldığında, kültürel açıdan insanların çok büyük değişim süreçlerini birer devrim olarak yaşadıklarını belirterek sözlerine başlayan Belkis Temren, bu süreç içerisinde Alevilik ve Bektaşiliğin de farklı gereksinimlere yanıt verdiğini ifade etti.

Temren, öncelikle Bektâşilik ve Alevîliğin birbirleriyle aynı zemini paylaşan, aynı kökten beslenen, ancak işlevsel olarak farklı ihtiyaçlara cevap veren iki olgu olduğunu belirterek, "Bektâşiliğin temelde bir öğretisi, bu da, insanı kâmil olma yolunda kendi kendini yetiştirme okulu niteliğini taşıdığını ve yapısal sisteminin de, irşad, yani eğitsel olarak, yetkinlik ölçütüne göre oluşturulduğunu; tüketilmesinde, yani, ayin ve erkânlarının uygulanmasında da, dışı kapalı bir grup niteliği taşıdığını; oysa, üyeliğe giriş açısından, dışı açık bir nitelik taşıdığını söyleyebiliriz."

Alevîlik ise, aynı kökten beslenen dünya görüşünün, yerel gelenek ve görenekler çerçevesinde harmanlanarak bir yaşam tarzı olarak sergilenmesidir. Dolayısıyla, üyelik, bu toplumun içinde doğmakla kazanılır. Yapısal sistemi de, yerleşik bulunduğu Anadolu kültürünün temel yapısının özelliklerini taşır. Dolayısıyla, Anadolu'daki oluşum sürecindeki ağılık sistemi yapısal özelliklerinden etkilenmiş olarak, yetkinin babadan oğula aktarıldığı izlenmektedir. Böylece, ayin ve erkânının uygulanmasında, Bektâşiliğe nispetle daha dışı açık, üyeliğe giriş açısından ise daha kapalı bir nitelik taşımaktadır. Bir Alevî çocuğu, Alevî olarak doğmaktadır, yaşamı boyunca da Alevî olarak tanınmaktadır." dedi.

Tüm dünyada olduğu gibi, ülkemizin de, büyük bir sosyokültürel değişim sürecinin içinde olduğunu ifade eden Temren, her kültürün elemanı gibi Bektâşilik ve Alevîliğin de bu değişimden nasibini aldığını söyledi.

Bektâşilik ve Alevîliğin, yapılarında mevcut olan yenilemeye açık olma, çağdaş anlayışı benimseme prensipleri nedeniyle, kendilerini yenileme olanağını yakalamaya çalışmakta olduğunu belirten Doç.Dr. Belkis Temren "Değişen zaman süreci içinde, yeni sosyal örgütlenme biçimleri de ortaya çıktı. Tarikatlar, tarihin harç malzemeleri arasına karışırken, sivil toplum örgütleri gibi çağdaş örgütlenme biçimleri ortaya çıktı. Bektâşilik de, yapısal düzeninin temel taşlarını koruyarak, evlerde, gayriresmî biçimde varlığını bugünlere taşıdı ve bugün artık bir Türk tasavvuf okulu niteliğine bürünme çabasında. Bu çabası, örgütlenmesine de yansıyor. Takdirde, çağdaş oluşumlar arasında varlığını sürdürecektir."

Bu konuda, belirtmek isterim ki, zamanında tarikat olarak teşkilatlanmış; ancak, günümüze ulaşırken çağdaşlaşabilmiş ya da çağdaşlaşma sürecine girmiş Mevlevîlik gibi diğer tarikatlar veya kolları için de aynı durum söz konusudur. Çağdaş yoruma ulaşabilmiş olanları değişim sürecinde yeni düzenlemelerine kavuşacak ve bir tasavvuf okulu olarak ortak payda bulacaklardır.

recinde yeni düzenlemelerine kavuşacak ve bir tasavvuf okulu olarak ortak payda bulacaklardır.

Alevîliğe gelince, Anadolu'nun değişmekte olan sosyokültürel yapısına paralel olarak, Alevîlerde de değişmeye ayak uydurma süreci başlamıştır. Toplumumuzda giderek azalan ağılık sisteminin gücü, Alevî toplumunda da etkinsini göstermeye başlamış ve pek çok Alevî grup, liderlerini sadece soy bağına bağlı kalarak seçmek yerine, onlarda yetkinlik özelliğini de arama yoluna girmiştir. Bu sağlıklı bir gelişmedir. Sivil toplum örgütlenmeleri şeklinde örgütsel yapılarının oluşmasına hız verilmiş, nasıl bir yaşam istiyoruz sorusuna yanıt aranmaya başlanmıştır. Bu soruya, şeriatın önerdiği katı kurallarla değil, kendi özgün kültürümüzden gelen özellikleri de yaşamamızda yansıtılabileceğimiz daha panoramik, çağdaş, sosyokültürel yaşam tarzıyla daha uyumlu, değişmeye açık, eşitlikçi bir yaşam tarzı sürmek istiyoruz şeklinde yanıt verilmektedir. Kendi yaşam tarzını seçme ve uygulama özgürlüğü, başkalarının sınırlarına hoşgörü ve saygılı olmak koşuluyla arzulanmaktadır." dedi.

Doç.Dr. Belkis Temren Alevîliğin bir yaşam tarzını ön plana getirirken, Bektâşiliğin de bireye yönelik bir öğretiyi ön plana getirdiğini ifade ederek, "Birey ve toplum olarak bütünleş-

mek, ele ele vermek, kuvvetli temellere oturmak için, kaçınılmaz bir gereksinimdir. Bunu, zaten, son zamanlarda, sık sık, Bektâşi-Alevî yada Alevî-Bektâşi şeklinde birleştirilmiş olarak yeni bir simgenin kullanımında izlemekteyiz."

Bektâşilikte yada Alevîlikte söz konusu olan, çağdaş verilere yaklaşmak, çağa kolay uyarlabilen, gelişme çizgisini yakalayabilen prensiplere sadık kalmaktır. Bunun da başında, ilimle uyanmak, ağılık olmak önemlidir. Yani, gaflet uykusunda olmamak, Hak sözünü bilmek, nefis atına binip gezmemek, Hakkını yitirmiş, kendini bilmez olmak, içi kâfir dışı Müslüman olmamak..." dedi.

Bektâşilik ve Alevîliğin temel prensiplerinde, kadın ve erkek arasında cins ayrımı gözetmeme prensibi olduğunu vurgulayan Temren, "Ancak, söylemler, her zaman eylemlerle eşgüdüm halinde sergilenenemektedir. Bunun da kültürel nedenleri vardır. Söylemlerin içinde yer alan şeyler, kültürde, kültürün engellemesiyle karşılaşılıyor. Yani, ataerkil düzen içinde yaşayan bir toplumda, o toplumda çok aykırı düşülecek şeylerin de yapılamaması gibi."

Dolayısıyla, kadına verilen statünün önemli olduğunu, Alevîlikte ve Bektâşilikte önemli olduğunu görüyoruz; fakat, buna rağmen, tamamen eşdeğer bir statünün de olmadığını görüyoruz." dedi.

Dr. Hüseyin TUĞCU

Dr. Hüseyin TUĞCU

(Hacettepe Üniversitesi)

Sosyoloji Bölümü Araştırma Görevlisi)

Ülkemizde ciddi problemlerin var olduğunu ve çarenin aranmadığı bir ortam içerisinde bulunduğunu belirterek konuşmasına başlayan Hüseyin Tuğcu, 50 civarında devletin Amerika Birleşik Devletlerini oluştururken, Türkiye'de ise hale Alevi-Sünni tartışmalarının yapılmasından ve bir sonuca varılamamasından yakındı.

İnsanların Kur'an-ı okumamaları, Hz. Muhammed ve Hz. Ali'nin hayatını bilmemeleri sebebiyle örflerle, âdetlerle kendilerini oyadıklarını vurgulayan Tuğcu, insanların örf ve âdetleri din olarak kabullendiklerini belirte-

rek "işte o yüzden, ısrarla dört mezhep diyoruz, bunun dışına çıkamıyoruz. Nereye giderseniz gidin, Anadolu'nun her tarafına gidin, hiçbir Aleviye, ben Haneftiyim dedirtemezsiniz, Cafertyim der. Halbuki, yaşantısına bakarsınız, Haneftidir. Yani, İran'daki Cafertilikle hiç alakası yoktur. İmam Cafert Sadık'ı çok sevdiği için, İmam -ı Azam Ebu Hanife'yi hiç tanımadığı için Cafertyim der. Deyince bir şey mi kaybedecek; hayır. Fakat, biz ona anlatmamışız; yani, kime anlatmamışız, kendi insanımıza, kendi insanlarımızı tanıtmamışız. İmam-ı Azam Ebu Hanife var, hocası var, İmam Cafert sadık. Arasındaki ilişkiyi ortaya koymamışız. O kadar önemli şeyler var ki, ortaya koymamışız.

Çok basit şeylerin üzerinde durmakla yetinmeye çalışmışız. Bu, bizi sıkıntıya sokuyor. Yani, aslımızı bilmek zorundayız." dedi.

İnsanların dinlerini en azından müftü kadar ve Alevi dedesi kadar bilmek zorunda olduklarını ve öğrenmenin yollarını bulmakla mükellef olduklarını söyleyen Tuğcu, Alevi dedeleri ve Bektaşî babalarının bunları anlatmak zorunda olduklarını, aksi takdirde yeni yeni Sivaslar, Çorumlar, Maraşlar ve Gazi olaylarının kaçınılmaz olduğunu söyledi.

Hüseyin Tuğcu müftülerle dedelerin birbirleriyle kaynaşma yollarını aramak zorunda olduklarını vurgulayarak, "Açık söylüyorum, bir vilayette, özellikle Alevilerin ve Bektaşîlerin yoğun olduğu bir vilayette, bir müftü kalksa, oranın en büyük dedesiyle dayanışma içerisine girse veya bunun aksi, dede çıksa bunu yapsa, çok şey değişecektir Türkiye'de.

Zaman zaman gazetelerde okuyoruz, bir vali,

kalkıyor, bir kaymakam kalkıyor, falan aşiretlerle filan aşireti birleştirebiliyor. Düşünün; belki aralarında, onlarca, yüzlerce kişi ölmüş tarih boyunca, bunları birleştirebiliyor. Bizim tarihimizde, bu kadar fazla kan akıtılmadığı halde -bazı olaylar var, bunları inkâr etmiyoruz- o kadar dost olduğumuz halde, o kadar kaynaşmış olduğumuz halde, hala biz bu soruyu sormak zorunda kalıyoruz. Nerede buluşalım, nasıl kaynaşalım, Alevi Sünni nasıl kaynaşır?

O din haline getirdiğimiz örf ve âdetlerimizi tekrar tekrar gözden geçirmek zorundayız. Çuvaldızı başkalarına batırmadan önce, iğneyi kendimize batırmak zorundayız.

Bu meseleyi biz çözmek zorundayız. Bir Alman, bir Yahudi veya bir Fransız, bir Amerikalı çözecek değil. Onların çözmek şekilleri var, biz onları biliyoruz. Hollanda'da, Ultrap ÜniVERSİTESİNDE, adam kalkmış, 200 Alevi öğrencisine ders veriyor, 200 Alevi öğrencisini dede yapmak için ders veriyor. Düşünebiliyor musunuz?!.. Bunlar, bizim tespit edebildiklerimiz. Dersi kim veriyor; Hristiyan profesörler ve papazlar veriyor. Biliyorsunuz, Batı âleminde, ilahiyatçılar aynı zamanda -onların en güzel tarafı o- farklı bir alanda da doktora sahibi olan insanlar. Bunlar, benim Türk insanıma, benim Alevi olan, benim Müslüman olan insanımın çocuklarına, gençlerine ders veriyor, onbeş sene sonra, yirmi sene sonra, yirmibeş sene sonra bu gençler Türkiye'ye gelecekler, yeni yeni davranışlar ortaya çıkacak, yeni yeni kan dökmenin yolları aranacak. Ama, benim ülkemde, hiçbir üniversitede -ne yazık ki- hiçbir dinî kuruluştaki, hiçbir Alevi Bektaşî vakfında, derneğinde bu tür bir çalışma yok. Herkes bir şeylerin peşinde. Kimisi cemevi yaptırmakla meşgul, kimisi başka şeylerle meşgul. Ama, onlar da gidiyor, onları da konuşmak zorundayız, inşallah onları da konuşacağız. Ama, istiyoruz ki, bu insanlar, bu millet, bizim insanımız, kökünü, kaynağını yerinde öğrensin. Yani, ben Türkmenim diyorum; Aleviyim, Türkiye'de Türkmen olan bir sürü Sünni var; bir sürü Avar var. Bir kısmı Alevi, bir kısmı Sünni. Dodurga boyu diyorsunuz, bir kısmı Alevi, bir kısmı Sünni. Falan boy diyorsunuz, yine aynı şekilde. Benim insanım bunlar. Niye bu hale gelmiş?" dedi.

Hüseyin Tuğcu konuşmasının sonunda Alevi ve Sünnilerin kardeşçe yaşaması için devlet olarak, millet olarak bir şeylerin yapılması gerektiğini söyledi.

Türkiye Diyanet Vakfı Altındağ Kız Öğrenci Yurdu Öğrencilerinden

Veda Ziyareti

1989 yılında Vakfımız tarafından açılan ve iki yıldır Vakfımız iştiraklerinden Vakıf Özel Eğitim ve Öğretim Tesisleri Ticaret ve Sanayi Anonim Şirketi tarafından işletilen Ankara Altındağ Yükseköğretim Kız Öğrenci Yurdu'nda dört yıl süreyle barınan ve 1997-1998 öğretim yılı sonunda mezun olmaları sebebiyle yurtdan ayrılanlar adına bir grup öğrenci Vakfımız Genel Müdürü Mehmet Kervancı'ya bir veda ziyaretinde bulundular. Yurt Müdürü M.Ali Yiğit'in de hazır bulunduğu ziyarette, Genel Müdürümüz Mehmet Kervancı öğrencilere hitaben yaptığı konuşmada, insana hizmet etmenin kutsal bir görev olduğunu belirterek, öğrencilerden kendilerini iyi yetiştirmelerini istedi ve mutlaka yabancı bir dil öğrenmeleri gerektiğini söyledi.

Türkiye Diyanet Vakfı'nın yurtiçinde ve yurtdışında geniş bir yelpazede faaliyette bulunduğunu anlatan Mehmet Kervancı, Vakfın özellikle eğitim alanında önemli icraatlarının olduğunu belirtti.

Öğrencilere, İslâm dininin hoşgörüsünü hayatlarında prensip haline getirmelerini tavsiye eden Kervancı, "her düşünceden insanlarla diyalog kurma yollarını mutlaka açık tutun, böylece mutlu bir dünya içinde yaşamının huzurunu duyacaksınız" dedi.

Türkiye Diyanet Vakfı tarafından işletilen yurtlarda, Türkiye'nin her yöresinden, hatta Türk cumhuriyetlerinden gelen öğrencilerin huzurlu ve güvenli bir ortamda barındıklarını ifade eden Mehmet Kervancı, öğrenci yurtlarında, öğrencilerin huzuru, rahatı ve başarısı için her türlü tedbirin alındığını söyledi.

Gazi Üniversitesi Mesleki Yaygın Eğitim Fakültesi Nakış Öğretmenliği Bölümü öğrencisi Fatma Taşbaşı, Eğitim Fakültesi Biyoloji Öğretmenliği Bölümü öğrencisi Halime Bayram, Matematik Öğretmenliği Bölümü öğrencisi Süheyla Yırtıcı, Biyoloji Öğretmenliği Bölümü öğrencisi Filiz İlkbay, Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Ev Ekonomisi Bölümü öğrencisi Ebru Kirişçi, Ziraat Fakültesi Su Ürünleri Bölümü öğrencisi Çiğdem Karaduman ve Hacettepe Üniversitesi Alman Dili Eğitimi Bölümü öğrencisi Yeşim Demirağ Türkiye Diyanet Vakfı'na ait yurtda kalmaktan duydukları büyük memnuniyeti dile getirerek, "bizler sizin yurduñuzda ikinci bir aile ortamında, güven ve huzur içerisinde barındık. Bizlere böyle bir ortamı sağladığınızdan dolayı tüm öğrenciler adına teşekkür ediyoruz." dediler.

Öğrenciler özellikle Ankara'da bu tür yurtların yetersiz kalması sebebiyle Genel Müdür Mehmet Kervancı'dan yeni yurtların açılmasını istediler.

Öğrencilerin ziyaretinden büyük memnurluk duyduğunu ifade eden Mehmet Kervancı öğrencilere Vakfımız yayınlarından çeşitli kitaplar hediye etti.

Altındağ

Kız Öğrenci Yurdunda Veda Yemeği

Türkiye Diyanet Vakfı Altındağ Yükseköğretim Kız Öğrenci Yurdu'nda kalan öğrencilerin bazılarının eğitimlerini tamamlayarak okuldan mezun olmaları sebebiyle yurduñuzdan ayrılmalrı ve 1997-1998 öğretim yılının sona ermesi nedeniyle, öğrencilere bir veda yemeği verildi. Yemeğe Türkiye Diyanet Vakfı Genel Müdürü Mehmet Kervancı, VETAŞ Genel Müdürü Mehmet Eroğlu, Türkiye Diyanet Vakfı Başhukuk Müşaviri Ethem Alimoğlu, Vakfımız Yurtlar ve Sosyal Tesisler Müdürü Hüseyin Albayrak, Muhassebe Müdürü Muhsin Leblebici, Yurt Müdürü Mehmet Ali Yiğit ile yurtda kalan öğrenciler katıldılar.

Yemekte bir konuşma yapan Yurt Müdürü Mehmet Ali Yiğit, Altındağ Kız öğrenci Yurdu'nun 1989 yılında açıldığını belirterek bugüne kadar yurtda hiçbir kötü olayın vuku bulmadığını, öğrencilerin yurtda huzur ve güven ortamı içerisinde kaldıklarını belirtti. Yurtda kalan öğrencileri kendi çocukları gibi kabul ettiklerini belirten Yiğit "Sizler bizlere emanetsiniz, bizler de sizlerin ikinci aileleriniziz. Sizlerin mutluluğu bizleri de mutlu eder, sizlerin üzüntüsü bizleri de üzer." dedi. Mehmet Ali Yiğit yurtda temizlik, tertip, düzen ve disiplinin esas olduğunu, öğrencilerin başarısı ve mutluluğu için bütün imkanların kullanıldığını sözlerine ekledi.

Vakfımız Genel Müdürü Mehmet Kervancı da yaptığı konuşmada, özellikle kız

öğrencilerin okumalarından büyük bir heyecan ve mutluluk duyduğunu ifade ederek, Türkiye'nin gelecekte, güçlü olabilmesi için kızların okumasının gerekli olduğunu vurguladı. Toplumu geliştiren unsurun anne olduğunu söyleyen Kervancı, annelerin bilgili, kültürlü olması durumunda, çocukların da iyi yetişeceğini; iyi yetişmiş insanlardan meydana gelen bir milletin de çok güçlü ve dengeli bir millet olacağını ifade etti.

Bugün dünyada gelişmişlik ve güçlülük olayının nüfusa değil yetişmiş insana bağlı olduğunu ifade eden Kervancı "Dünyanın en kalabalık ülkesi Çin'dir, ama dünyanın en güçlü ülkesi değildir. Ülkeler neye göre güçlü olur diye baktığınızda ortaya şu gerçek çıkmaktadır. Ülkeler insanların yetişmişliğine göre güçlü olmaktadır. İşte bunun içindir ki insanı yetiştirecek annenin, çocuğunu iyi yetiştirebilmesi için okuması çok önemlidir. Bizim Peygamberimiz de okumanın, ilim öğrenmenin sadece erkeklerle değil, kadın ve erkek herkesin üzerine farz olduğunu belirtmiştir. Ama ne yazık ki tarihi seyir içerisinde coğrafyamızda bazı olumsuzlukların gelişmesi sonucunda kızlarımız pek çok yerde okumaktan mahrum bırakılmış, hatta 'kadın niye okuyacak? Okuyup ta ne yapacak? Kadının erkeğinin emrinde, evinin içinde hayatını geçirmelidir' diye sözler söylenmiştir. Aslında bunlar bizim dinimizin gereği olmayan davranışlardır." dedi.

Türkiye Diyanet Vakfı olarak kızların okumasına önem verdiklerini belirten Mehmet Kervancı, Vakfın Türkiye genelinde dokuz adet yükseköğrenim öğrenci yurdunun bulunduğunu, bunların üç ta-

nesinin erkek, altı tanesinin de kız yurdu olduğunu ifade ederek, "Bu da Vakfımızın kızlarımızın okumasını önemseydiğini göstermektedir" dedi.

Şimdiki gençlerin eski nesillere göre eğitimde daha şanslı durumda olduklarını söyleyen Mehmet Kervancı eski dönemlerde öğrencilerin okumak için kalacakları yurtların çok az olduğunu, ya da hiç bulunmadığını ifade ederek, bugün zor da olsa öğrencilerin barınabilecekleri yurtların bulunduğunu söyledi.

Türkiye Diyanet Vakfı'nın öğrencilerin eğitimlerine katkı sağlamak amacıyla burs da tahsis ettiğini belirten Mehmet Kervancı "Biz bu sene 5500 öğrenciye karşılıksız olarak ayda 5 milyon TL. burs verdik. Bugün için 5 milyon fazla bir miktar değil ama az da olsa eğitimleri için bir katkı sağlıyor. Eskiden bu tür burslar yoktu. Bu itibarla sizler bu nesil olarak bizlere nisbetle biraz daha şanslısınız" dedi.

Çile çekmeden, sıkıntıya katlanmadan okumanın zor olduğuna da işaret eden Kervancı, "Çile çekeceksiniz, sıkıntılara katlanacaksınız ama neticesinde okuyacak ve okulunuzu bitireceksiniz. Gençler daima güzelliği yakalamaya çalışın. Çok çalışmaya, çok kazanmaya, fazla yardım etmeye, en güzel insan olmaya gayret etmelisiniz. Bunları yakalayamazsanız okumak bir şey ifade etmez. Aynı okuldan pek çok insan yetişir. Bunlardan bazıları ülkeyi kurtarıırken, bazıları da ülkenin başına problem olur. Sadece okumak yetmiyor, okumanın yanısıra güzeli, doğruyu, gerçeği, hakikati yakalamanız gerekiyor" dedi.

Bugün Türkiye'nin sıkıntısının çok olduğunu ve bu sıkıntıların başında da yetişmiş insan sıkıntısının olduğunu vurgulayan Mehmet Kervancı "Türkiye'nin sıkıntısı, para meselesi, şu veya bu mesele değil. Sıkıntı yetişmiş insan, sahasının kurallarını, ilkelerini çok iyi anlamış, tecrübe kazanmış, doğruyu, daima doğruyu tercih eden, zararına da olsa doğruyu tercih eden insan sıkıntısıdır. Cenab-ı Hak Kur'an'da "Aleyhiniz de olsa doğrudan ayrılmayın" buyuruyor. Doğru insan, çalışkan insandır. Türkiye bunun sıkıntısını çekiyor. Türkiye bunları yakaladığı gün güçlü olacaktır. Bugün Müslümanlar kendi aralarında geçinemiyorlar, kavga ediyorlar. Çünkü bazı eksikliklerimiz var. Hatta doğruya talip olmadığımız için bu sıkıntılar yaşıyoruz." dedi.

Öğrencileri okumayı seçtiklerinden dolayı tebrik eden Mehmet Kervancı "Sizler okumakla kalmayın, çağ süratle ilerliyor, dünyayı ve dünyadaki gelişmeleri takip edin, bunun için de bir yabancı dil öğrenin. Bu ülkenin yönetimine ve güzel şeylere talip olun. Bu ülkeye hayatınızı adayın. Bu ülkeyi güçlendirecek, büyütecek bu idealdir. Bu gün insanımız hep menfaat peşindedir. Bunda bir zihniyet değişikliği yapmak durumundayız. Zihniyet değişikliği yapmadıkça ne kadar insan okutursak okutalım fazla bir şey kazanamayız. Ülkemizi sevmek, doğru olmak ve ideal seviyesinde meselelere talip olalım" dedi.

Mehmet Kervancı konuşmasının sonunda mezun olan öğrencilere bundan sonraki hayatlarında başarılı olmalarını temenni ederken, diğer öğrencilere de önümüzdeki eğitim döneminde başarılar diledi.

Öğrenciler adına bir konuşma yapan Fatma Taşbaşı da 4 yıl bu yurttaki kaldığını. Bu yurttaki güven içerisinde barındıklarını, kendilerini sıcak bir aile ortamında hissettiklerini dile getirerek Türkiye Diyanet Vakfı'na teşekkür etti.

Türkiye Diyanet Vakfı

DEPREMZEDELERİN YANINDA

Diyanet İşleri Başkanı ve Vakfımız Mütevelli Heyeti Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz ile Vakfımız Genel Müdürü Mehmet Kervancı, yerinde incelemelerde bulunmak, mağdur durumda olan vatandaşlarımıza moral vermek ve yardım etmek, depremde hasar gören ibadet yerlerini tespit ederek gereğinin yapılması amacıyla Adana ve çevresinde incelemede bulundular.

Bilindiği gibi 27 Haziran Cumartesi günü saat 16.56 sıralarında Adana ve çevresinde meydana gelen ve 10 saniye süren 6.3 şiddetindeki depremde yüzün üzerinde vatandaşımız hayatını kaybederken, bin-

lerce vatandaşımız da yaralanmıştı. Bölgede büyük bir paniğe ve sıkıntıya sebep olan depremde çok sayıda bina yıkılmış ve bir çok bina da büyük ölçüde hasar görmüştü.

Depremin olduğu günün gecesi Türkiye Diyanet Vakfı Adana ve çevresindeki vatandaşlarımızın

yaralarının sarılması amacıyla tam teşekküllü 3 adet ambulans ile 7 kişiden oluşan ekibini bu bölgeye gönderdi. Evleri yıkılan ve barınacak

yeri olmayan vatandaşlarımız için 120 adet uyku tulumu gönderen Türkiye Diyanet Vakfı, depremde vefat eden vatandaşlarımızın İslami kurallara

uygun olarak defnedilebilmesi için de yeterli miktarda kefen bezini bu bölgeye ulaştırdı.

Akabinde de Adana ve çevresinde incelemelerde bulunan Diyanet İşleri Başkanı ve Vakfımız Mütevelli Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz ile Vakfımız Genel Müdürü Mehmet Kervancı, Adana Valisi Oguz Kağan Köksal, Büyükşehir Belediye Başkanı Aytaç Durak ve İl Müftülüğünü ziyaret ederek deprem hakkında bilgi aldılar.

Yapılan incelemelerde; Seyhan'da 97, Yüreğir'de 83, Ceyhan'da 53, İmamoglu'nda da 2 caminin büyük ve orta derecede hasar gördüğü 5 minarenin tamamen yıkıldığı, 197 minarenin ağır hasar gördüğü, 13 Kur'an kursu binası ile 22 imam lojmasının da kullanılmaz hale geldiği tespit edildi.

Depremzedeleri de ziyaret eden heyet, vatandaşlarımıza geçmiş olsun dileğinde bulunarak, yaraların sarılması amacıyla Diyanet İşleri Başkanlığı ve Türkiye Diyanet Vakfı'nın imkanlar ölçüsünde gerekeni yapacağını belirttiler.

Bulgaristan Din İşleri Direktörü Türkiye Diyanet Vakfı'nı Ziyaret Etti

Bulgaristan
Müslümanlarının
özellikle eğitim
alanındaki
sorunlarına
çözüm yollarının
bulunması
amacıyla
Bulgaristan
Din İşleri
Direktörü
**Lubomir
Mladenov**
başkanlığında
oluşan bir heyet,
Türkiye
Diyanet
Vakfı'nın
davetlisi olarak
ülkemize
geldi.

Bulgaristan Din İşleri Direktörü Lubomir Mladenov, Başmüftü Mustafa Hacı, Din İşleri Yüksek İslam Şura Başkanı Hüseyin Karamolla ve Din İşleri Direktörü'nün iki yardımcısından oluşan heyet Vakfımız Mütevelli Heyeti Üyesi Lütfi Şentürk, Niyazi Güneş ve Vakfımız Dış Hizmetler ve Bağlı Kuruluşlar Koordinatörü Niyazi Baloglu ile bir toplantı yaparak, Bulgaristan'daki müslümanların dinî problemlerini, eğitim kurumlarındaki aksaklıkları ve müftülüğün sıkıntılarını dile getirerek, Diyanet İşleri Başkanlığı ve Türkiye Diyanet Vakfı'ndan problemlerin çözülmesi konusunda işbirliğine gidilmesini teklif ettiler.

Türkiye Diyanet Vakfı yöneticileri de Türkiye Diyanet Vakfı'nın büyük bir kuruluş olduğunu, gerek yurtiçinde gerekse yurtdışında sosyal, kültürel, dinî ve eğitim alanlarında önemli hizmetler ger-

çekleştirdiğini ifade ederek, özellikle Azerbaycan, Türkmenistan, Kırgızistan, Kazakistan, Afganistan ve Romanya'da Vakıf tarafından okulların açıldığını ve bu okullarda eğitim gören öğrencilerin başarısı için her türlü imkanın tahsis edildiğini belirttiler.

Türkiye Diyanet Vakfı yöneticileri, Türk cumhuriyetlerinde olduğu gibi Bulgaristan'da da Müslümanların problemlerinin giderilmesi ve eğitim kurumlarının ihtiyaçlarının karşılanması için imkanlar ölçüsünde hareket edileceğini belirterek, Bulgaristan heyetiyle bir işbirliği protokolü imzaladılar.

Görüşmeleri müteakip Diyanet İşleri Başkanı ve Türkiye Diyanet Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz Bulgaristan heyeti onuruna bir yemek verdi.

Kazakistan İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinden Veda Ziyareti

Dinî alanda
yeterli
eleman yetiştirmek
amacıyla,
Vakfımız tarafından
1997-1998
öğretim döneminde
Kazakistan
Alemdiller Üniversitesi
bünyesinde açılan
ilahiyat fakültesi
bir yılını
tamamladı.

Geçen yıl Kazakistan İlahiyat fakültesine sınavla alınan 26 öğrenci hazırlık ve birinci sınıfı okumak üzere Türkiye Diyanet Vakfı tarafından Türkiye'ye getirilmiş ve bu öğrencilerin bütün masrafları da yine Vakıfça karşılanmıştır. Türkiye'de hazırlık sınıfını başarıyla tamamlayan öğrenciler, yaz tatillerini geçirmek üzere ülkelerine giderken, Türkiye Diyanet Vakfı Genel Merkezine de uğrayıp yetkililerle görüşerek veda ziyaretinde bulundular.

Öğrencileri kabul eden ve öğrenciler onuruna bir yemek veren Türkiye Diyanet Vakfı Genel Müdürü Mehmet Kervancı, öğrencilere hitaben yaptığı konuşmada, öğretim üyelerinin Kazak öğrencilerle kendi çocuklarından daha fazla Kazak öğrencilerle ilgilendiğini, bu öğrencilerin de bu ilgiye

karşı kayıtsız kalmadıklarını ve iyi yetişmek için üstün bir gayret gösterdiklerini ifade etti. Öğrencilerin bu gayretlerinden çok memnun olduğunu belirten Mehmet Kervancı öğrencilerin iyi yetişmesi için her türlü imkanı seferber ettiklerini söyleyerek, öğrencilerin iyi yetişmelerinin dışında herhangi bir beklentilerinin olmadığını da sözlerine ekledi.

Türkiye Diyanet Vakfı'nın Türk cumhuriyetlerinde Kazakistan ilahiyat fakültesiyle birlikte 6 adet ilahiyat fakültesi açtığını belirten Mehmet Kervancı, bu fakültelerden ilkinin Azerbaycan'da, ikincisini Kırgızistan'ın Osh şehrinde, üçüncüsünü Aşkabat'ta, dördüncüsünü Afganistan'ta, beşincisini Dağıstan'da ve altıncısını da geçen yıl Kazakistan'da açtıklarını söyledi. Kervancı, Azerbaycan İlahiyat Fakültesinin geçen yıl 37 mezun verdiğini ve bunların içerisinde 4'ü kız, 3'ü erkek olmak üzere 7 öğrenciyi Ankara'ya getirerek master yaptırdıklarını ifade ederek, bu sene ilk mezunlarını verecek olan Osh İlahiyat Fakültesi'nden de 2-3 kişiyi akademik kariyer yapmaları için Türkiye'ye getireceklerini söyledi.

Mehmet Kervancı öğrencilere, ilim yapacak heveste ve yetenekte olanları tespit edip Türkiye'ye getirerek master ve doktoralarını yaptıracakları ve bütün masraflarını da karşılayacakları müjdesini verdi.

Bütün Türk cumhuriyetlerinde, 70 yıllık Sovyet idaresinin yapısından kaynaklanan bir dinî boşluk oluştuğunu belirten Kervancı, bu boşluktan dolayı dinin yanlış anlaşıldığını ifade ederek Azerbaycan'a yaptığı ziyaret esnasında uğradıkları bir köyde, köylü bir kadının, köyün mollasının eteğini öptüğünü ve ona kutsiyet verdiğini gördüğünü belirterek "Dinimizde etek öpme diye bir olay yoktur. Rus idaresi altında kalan bu

ülkelerde din konusunda büyük bir boşluk var. Şimdi bu boşluğu doğru doldurmak, dini bilen insanlar yetiştirerek bu boşluğu gidermek lazım. Bu sebeple biz size İslâmı iyi öğretmek istiyoruz. Bu ülkelerde yaşayan kardeşlerimizin din konusunda yanlışlık yapmamasını, dolayısıyla dinî problemlerle karşı karşıya gelmemelerini istiyoruz. Bütün istegimiz bu. Bunun dışında bu kardeş ülkelerden hiç bir beklentimiz yok. Ama aynı aileden gelen insanlar ilk önce nasıl daha çok birbirlerine bağlanmaları, birbirlerini sevmeleri, birbirlerine saygı duymaları gerekirse, biz de aileleri farklı da olsa aynı Türk neslinden, Türk kökünden gelen, Türk ailesinden gelen insanlar olarak, toplumlar olarak birbirimizi seversek daha güzel olur. Dolayısıyla böyle karşılıklı yardımlaşmamızla bu sağlanmış olur. Onu yapmalıyız.” dedi.

Avrupa Birliği’nin büyük bir ekonomik birlik oluşturduklarını ve hatta para birliğine gitmek istediklerini ifade eden Mehmet Kervancı “Biz de Türk kökenli insanlar olarak böyle bir birliği Orta Asya’da güçlendirebilirsek ve ülkelerarası ilişkilerde birbirimize destek olursak, yabancıların tesiri altında kalıp birbirimize köstek olmazsak, birbirimize düşmanca davranmazsak, birbirimize kardeşçe davranırsak, o zaman tabii bu büyük ülkelerin, bütün ülkelerimize karşı, Türkiye’ye karşı, Kazakistan’a karşı, Kırgızistan’a karşı, Türkmenistan’a karşı tutumları daha dostça olur, daha dikkatli olur.

Onların sömürsünden uzaklaşınız. Bu ideal hayatımız boyunca bizim hatırmızda olmalı. Bu, ülkelerimizin varlığı, birliği, işbirliği açısından da çok yerinde olacaktır. Sizler çok çalışın. Çünkü ülkenizde hizmetlere çok ihtiyaç var. Bu eski yetişmiş mollalar sizin gibi bilgili insanların yetişmesini istemiyorlar. Çünkü (çok iyi biliyorum) din konusunda insanları yanıltıyorlar. Hiç dinden olmayan şeyleri din diye tanıtıyorlar. Tabii molla eteğini veriyor, hanım öpüyor. Yok öpme bunu demiyor. Halbuki sizler öyle bir şey olursa, böyle bir şey dinde yok. Sen nasıl bir insansan, ben de öyle bir insanım, ama dini senden biraz daha iyi biliyorum deyip, dolayısıyla insanlığı insanın sömürmesini önleyeceksiniz. Onlara din adına doğru şeyi öğreteceksiniz.” dedi.

Mehmet Kervancı konuşmasının sonunda öğrencilerin kendi dilleri ve Türkçe’nin dışında, dünyayı takip etmeleri için mutlaka bir Batı dilini de öğrenmelerini tavsiye etti.

Öğrencilerin yetişmesinde, öğretim yılı boyunca özveriyle çalışan ve öğrencilerin sorumluluğu-

Ahmet YILMAZ

nu yüklenen Ahmet Yılmaz’da yaptığı konuşmada, Kazakistan Alemdiller Üniversitesi İlahiyat Fakültesinin ilk çekirdeği olan bu çocuklarla sekiz ayı birlikte geçirdiklerini ifade ederek, bu dönem içerisinde öğrencilerin iyi yetişmesi için gereken bütün imkanları seferber ettiklerini ve hiçbir problemle karşılaşmadıklarını söyledi.

Öğrencilerin gayretli ve istekli çalışmaları neticesinde Kur’an okumayı ve Türkçeyi çok kısa sürede öğrendiklerini ve kendilerini her platformda ifade edebilecek seviyeye geldiklerini ifade eden Ahmet Yılmaz, öğrenciler adına Türkiye Diyanet Vakfı’na teşekkür etti.

Öğrenciler de kendilerine böyle bir eğitim imkanı tanıttıkları için Türkiye Diyanet Vakfı’na şükranlarını ifade ederek, Türkiye’de bulundukları süre içerisinde kendilerini kendi yurtlarında, kendi evlerinde gibi hissettiklerini söylediler.

Türkiye Diyanet Vakfı Kadın Kollarından ŞEHİTLERİ ANMA toplantısı

.....
Türkiye Diyanet Vakfı
Kadın Kolları
Şehitlerimizi anmak
ve şehit annelerinin
anneler gününü
kutlamak amacıyla
bir toplantı düzenledi.
Konuşmacı olarak
Türkiye Diyanet Vakfı
Kadın Kolları Başkanı
ve Ankara Müftülüğü
Eğitim Uzmanı Ayşe
Sucu'nun
katıldığı toplantıya
çok sayıda
şehit yakınları
iştirak ettiler.

Kur'an-ı Kerim ve İstiklâl Marşı'nın okunmasıyla başlayan toplantıda bir konuşma yapan Ayşe Sucu, Türk anasının; fedakâr, cefakar, vatanı, namusu, bayrağı, bütün manevi ve mukaddes değerleri için, canı dahil, her şeyini feda etmekten çekinmediğini ifade etti.

Ayşe Sucu, İslâmın şehitlere ve yakınlarına verdiği kıymeti yad ederek, bu havayı birlikte solumak ve huzuru birlikte yakalamak maksadıyla bu toplantıyı tertip ettiklerini belirterek, konuyla ilgili ayet ve hadislerden örnekler verdi.

1921 yılında vuku bulan bir olayı anlatan Ayşe Sucu "Çoğunuz bilirsiniz, anlatacağım bu anektodu. Mevsim kışır; Aralık ayıdır. Birdenbire yağan kar her yeri kaplamış; buz gibi bir hava esmektedir. Kastamonu'ya hareket eden bir kadın, kağınsı ile yorgun argın bir vaziyette ancak Kastamonu kışlağı önüne kadar gelebilmiş; artık kağınsı hareket edememektedir. Kağın yanına gelenler şu acıklı manzara ile karşılaşırlar: Bir vatansever Türk anası, cep-

haneyi korumak için yorganını top mermilerinin üzerine örtmüştü. Kendisi açıkta kaldığı için soğuktan donarak ölmüştür. Kağının yanına gelen görevlilerin hayretleri, donarak şehit olan kadını kağından indirirlerken duydukları bir çocuk çığlığı ile bir kat daha artar. Zira yorganın altında otlarla sarılı mermilerin yanında, çulların arasına sıkıştırılmış bir kız çocuğu bulunmaktadır. İşte Müslüman-Türk anasının o engin yüreği kendini feda etmiş; ama ciğerparesi yavrusunu ve namusu kadar kutsal saydığı cephanesini kurtarmıştır." dedi.

Ayşe Sucu'nun ayetler ve hadisler ışığında sunduğu şehitlikle ilgili konuşmasını özetle veriyoruz :

"Sevgili Peygamberimiz (s.a.v) Efendimiz, bir sabah, gencecik bir delikanlı olan Hârîse b. Süraka'ya,

- Bu gece nasıl sabahladın? diye sormuşlardı.

Bu delikanlı da olgun ve arif bir mü'mine yaraşır bir şekilde,

-Ya Resulullah, Allah'ın varlığına ve birliğine gerçekten inarak

sabahladım; cevabını vermiş, bu cevabın ardından ömrünün baharında, gençliğinin başlangıcında, herkesin hayata dört elle sarıldığı bir çağda bulunmasına rağmen, Hz. Peygamber'den şunu istihram etmişti;

- Ya Resulullah, hakkımda şehitlikle dua buyurmanızı ve şehit olmayı diliyorum.

Allah'tan başkasına yer olmayan, tertemiz, saf ve gencecik kalbin bu samimi dileği, Cenab-ı Hakkın yüce katında kabul görmüş ve bu yavrucağ, tıpkı sizlerin gencecik evlatları gibi, hatta onlardan da küçük bir yaşta, Müslümanlarla müşrikler arasında meydana gelmiş ilk savaşta, yani Bedir'de bir düşman okuna hedef olarak şehit düşmüştü. Bu taptaze gencecik şehit, su içmek üzere havuz başına geldiğinde, henüz susuzluğunu dindirmeye fırsat bulamadan, hançeresine saplanan bir düşman okuyla, su yerine, şehadet şerbetini içmişti.

Bu yavrucağın annesi, Hz. Peygamber (s.a.v) Efendimize gelmiş ve demişti ki:

- Ya Resulallah bana Harise'den bahsetmez misin?! O Bedir'de bir okla öldürülmüştü. Eğer o Cennet'te ise, hasretine sabredip dayanacağım... Eğer böyle değilse var gücümle ağlayacağım.

Bu soruya yüce Peygamberimiz (s.a.v) şu cevabı verdiler:

- Ey Harise'nin anası, sözüme iyi kulak ver! Cennet'te bir çok bahçe, makam ve dereceler vardır. Kesin bil ki senin oğlun Firdevs-i A'la'ya (yani bunların en yükseğine) erişmiştir.

Bu müjde ile teselli bulan bağıri yanık şehit anası, Hz. Peygamberin huzurundan şu sözlerle ayrılmıştır.

- İyi, iyi; yavrum Harisem! Ne mutlu sana...

Bu hadisin günümüzden 14 asır önce cereyan etmiş bir şehadet olayını, bütün canlılığıyla gözler önüne seren müjdeli haberinin ışığında biz de diyoruz ki;

- Ne mutlu şehit yavrularınıza! ne mutlu evlatlar yetiştirip bu cen-

net vatan uğruna kurban vererek, onları cennetlere uğurlayan siz bahtiyar analara!! Eşlere!! Babalara!! Ne mutlu!..”

Tabii Türkçemizde “Ateş düştüğü yeri yakar” diye bir söz vardır. Elinizin altından kayıp giden, gözünüzün önünden kayboluven ciğerparelerinizden dolayı içinizin nasıl yandığını bilmemek, tahmin etmemek, hatta hepimiz birer anne, eş, baci, kardeş olarak hissetmemek mümkün değil.

O ateşin hararetiyle, belki bizim, şehitlerimiz ve onların yakınları hakkında söylediğimiz sözler, teselli amacına yönelik sözler olarak değerlendirilip, önemi ilk nazarda gözardı edilebilir.

Ama, şehitlik olayının, şehide ve yakınlarına geçici dünya ölçüleri çerçevesinde kaybettirdikleri ile ebedi sonsuz ve gerçek hayat olan ahiret yurdunda kazandırdıkları fark, iyi düşünülüp tam kavranacak ve değerlendirilecek olursa, o zaman kârın zarrardan, kazancın kayıptan kıyas kabul etmeyecek derecede üstün olduğu görülecek ve işte o zaman, Hz. Peygamberin müjdesi ile hasreti dinip, gözü gönü açılan Haris’in annesinin evladına karşı söylediği gıpta ve tebrik dolu sözleri, sizlerin de gönlünüzden kopup dudaklarınızdan taşacak ve her biriniz;

- İyi, iyi yavrum mehmedim. Ne mutlu sana! diyeceksiniz.

Ölüm ötesi hayat, dünyadaki bilgi yollarıyla hakkında bilgi alamayacağımız bir hayattır. O hayatı laboratuvar konusu yaparak öğrenmek mümkün değildir. Ancak biz o hayat hakkında öyle bir kaynaktan ve yoldan bilgi alıyoruz ki, laboratuvarın verdiği bilgiler zamanla değişebildiği halde, bu kaynağın bilgileri asla değişmiyor ve yalan çıkmıyor.

İşte o kaynak, herşeyin en doğrusunu bilen Cenab-ı Hak'tır, O'nun kelamı kadimi Kur'an-ı Kerim'dir ve O'nun gönderdiği sözü doğru, özü doğru peygamberlerdir ve nihayet son peygamber yüce önderimiz, canımız, ruhumuz, her şeyimiz olan sevgili Peygamberimizdir ve öğretmenleridir.

Bu sağlam ve güvenilir kaynağın şehitlik ve şehitler hakkında verdiği bilgi sadece yukarıda sunduğum olay vesilesiyle söylenmiş bir tek hadisten ibaret değildir.

Allah'ın en bahtiyar kullarından olan Yüce Şehitlerimiz hakkında, Kur'an-ı Kerim'de bir çok ayet bulunduğu gibi, Hz. Peygamber Efendimizden de bize kadar pek çok hadis-i şerif gelmiştir.

Bunlardan mesela UHUT Şehitleri hakkındaki bir hadis-i şeriften şu hakikatleri öğreniyoruz. Bildiğiniz gibi Uhut Savaşı, Müslümanların, Mekkeli müşriklerle yaptıkları ikinci büyük savaştır. Hicretin üçüncü yılında, Uhut Dağı'nın eteklerinde yapılmıştır.

Bu savaşta, 64'ü ensardan, 6'sı muhacirlerden olmak üzere 70 Müslüman şehid düşmüş idi. Peygamber efendimiz İslâm adına gösterdikleri fedakarlıklardan dolayı, onların imanlarına şehadet edeceğini belirtmiştir. Bu şehitler, bedenlen, ruhen, malen büyük fedakarlıklar yapmışlar; ölüme, hiç tereddüde düşmeden gitmişlerdir.

Ayşe SUCU
Ankara Müftülüğü Eğitim Uzmanı ve
TDV Kadın Kolları Başkanı

Mesela, Hz. Cabir'in babası, 9 kız çocuğunu bu savaşta yetim bırakmıştır.

Enes İbnü'n Nadr gibi bazıları savaşın başlangıcında:

- Ben Cennetin kokusunu duyar gibi oluyorum diyerek sasvaşa katılmışlardır.

Amr İbnu Cemuh gibi bazıları :

- Yarabbi, beni artık geriye (aileme) döndürme, diyerek savaşa gitmişler, bazıları yaşlı oldukları için Peygamber tarafından şehirde bırakıldıkları halde şehit olmak ümidiyle, gizlice harbe iştirak etmişlerdir. (Sabit İbnü Vakk, Huseyl İbnu Cabir gibi)

Bu şehitler şöyle dediler :

- Keşke dünyadaki kardeşlerimiz, Allah'ın bize ne derecede lütuf ve ihsanda bulunduğunu bilselerdi de cihaddan çekinmeseler, savaştan gocunmasalardı.

Bunun üzerine Cenab-ı Hak Teala Hazretleri o şehitlere:

- Bunu, sizin adınıza, ben onları tebliğ edeceğim, müjdesini verdi ve Âl-i İmran Suresinin 169. ve 170 ayetleri olan şu âyet-i kerimeleri indirdi.

(169) “Allah yolunda öldürülenleri sakın ölümler sanma, bilakis onlar diridirler ve Rabları katından rızıklanmaktadır”

(170) “Allah'ın, kendi lütfundan verdiği nimetlerle de sevinçlidirler, arkalarından kendilerine daha katılmamış olanlara da korkmaya ve üzülmeye mahal olmadığını müjdelemek isterler.”

Şehitlerin diri olduklarını, ama o hayatın nasıl bir hayat olduğunu bizim bu dünya şartları ile kavramayacağımızı, Bakara Suresi'nin 154. ayeti de haber veriyor, Buyuruluyor ki;

“Allah yolunda öldürülenler için ölümler demeyin, tam aksine onlar diridirler, lakin siz anlayamazsınız.”

Allah'ın rızasını kazanmış, imanla ölmüş ve cennete girmiş bir kul dünyaya tekrar geri dönmek istemez. Ama Allah'ın sevgili kulları olan şehitler için durum tam tersidir. Onlar, tekrar dirilmek, tekrar şehit olmak için dünyaya tekrar tekrar geri dönmek isteyeceklerdir. Peygamber efendimiz bu hususta bir hadisi şerifinde:

“Hiç bir kul yoktur ki ölsün, öbür dünyada memnun olacağı bir sona ersin de tekrar dünyaya dönmek istesin. Bütün dünya ve içindekiler, kendisi için olması şartı ile de olsa; hiç kimse Cennetten dünyaya geri dönmek istemez? Şehit müstesna! O, şehadet şerbetini içmenin nasıl değerli ve şerefli bir şey olduğunu, karşılığında neler verildiğini görmüş olduğu için, dünyaya tekrar gelip şehitlik şerbetini bir daha içmekten hoşlanır.”

Hadisin bir başka varyantında (yeryüzüne dönüp 10 kere şehit olmayı temenni eder) buyruluyor.

Şehitlerin kul borçlarından başka bütün günahları af oluncak, kul borçlarını da Allah Teala kıyamette hak sahibine cennet nimetleri ihsan ederek helallaştıracaktır.

Allah için, vatan için savaşırken, hudut boylarında nöbet tu-

tarken ölenlere kıyamete kadar ibadet sevabı verileceğini, kabirlerinde diri olduklarını ve her birinin kıyamette anne, baba ve yakınlarından 71 kişiye şefaet edeceklerini, sevgili Peygamber efendimizden, onun öğretilerden öğreniyoruz.

Müslümanları, asırlarca harp meydanlarında zaferden zafere koşturan biricik arzu şehitlik mertebesidir ve onlara verilecek sonsuz nimetlerdir.

Onlar için (Al-i İmran ve Hac surelerinde) Allah Teala "Onları güzel bir rızıkla rızıklandıracağını, cennet meyvelerinden ikram edeceğini" bizlere haber veriyor.

Ancak mümin olanlar şehit olur, o yüce mertebeye erişir. Allah'a ve O'nun dinine inanmayanlara - yine dinimizin öğretilerine göre- ahirette şehitlik muamelesi yapılmaz.

Şüphesiz dünyanın faniliğine, ahiretin, Cennetin ve nimetlerinin sonsuzluğuna iman edenler, şehit olmaktan büyük haz ve zevk duymuşlardır.

Allah katında peygamberlikten sonra gelen mertebe, şehitlik mertebesidir. Şehit kimdir? Şehit: Allah yolunda canını feda eden, dinini, vatanını, bayrağını, namusunu müdafaa ederken ölen, haksız yere öldürülen, hükümete karşı gelen asiler tarafından top tüfek gibi silahlarla öldürülen veya harp meydanlarında ölü olarak bulunan kimsedir. Bunun yanı sıra yangın veya boğulmakla, veba gibi, salgın hastalıkla ölen kimselere de şehit denildiğini biliyoruz. Şehitlere şehit denilmesi, ölümleri bir takım rahmet melekleri hazır bulunduğu veya cennete gireceğine şahadet olunduğu, yahut kendisi Allah Tealanın diri olarak rızıklandırıldığı içindir.

Evet sevgili analar, eşler bacılar, sizin gibi analar olmasaydı hiç şüpheleniz olmasın ki, bugün bu vatan olmayacaktı...

1800'li yılların son çeyreğiyle 1900'li yılların ilk çeyreğini bir hatırlayalım:

Ne fırtınalı, ne felâketli yıllardır, o yıllar;

"Burası Huş'tur, yolu yokuştur

Giden gelmiyor, acep ne iştir"

Türkülerinin söylendiği yıllar.

Balkan Harbi; Yemen'de, Trablusgarp'da, Galiçya'da, Sankamış'ta oluk oluk akan kan... Arkasından Birinci Cihan Harbi:

Vatan dört taraftan kuşatılmış; Çanakkale geçilirse İstanbul düşecek; Ezan seslerinin yerini çan sesleri alacak. Bir destan yazdı orada Türk Milleti... Gök kubbeyi kendilerine türbe yaptığı-mız 250 bin şehidimiz yatıyor Çanakkale'de...

İnsanlık tarihinde hiç bir zafer böyle pahalıya mâl olmamıştır.

Tam 250 bin şehit.

Ama karşılığında üzerinde, dinimizle, imanımızla, bayrağımız-gölgesinde hür olarak yaşadığımız cennet vatanımız korunmuş ve kurtarılmıştır.

Bugünkü hürriyetimiz, vatanımız; dinine, imanına, vatanına, namusuna düşman eli, nâmahrem eli değdirmeyen bu isimsiz kahramanlarımız sayesinde bize miras kalmıştır.

Eğer biz bugün din, devlet, bayrak, birlik-beraberlik, can ve mal güvenliği gibi olmazsa olmaz değerlere sahip olarak yaşamak için muhtaç olduğumuz bir vatana sahip isek bunu bu vatan uğruna can feda etmiş ve etmekte olan yüce şehitlemize borçluyuz.

Şair:

"Bayrakları bayrak yapan üstündeki kandır,

Toprak, eğer uğrunda ölen varsa vatandır." diyor.

Evet, vatan!... Vatani olmayan bir millet, başkaları tarafından ezilmeye, çiğnenmeye, horlanmaya, zamanla yok edilmeye mahkumdur.

Müslümanlar, bu duruma düşmemek için, "Vatan sevgisi, imandındır" demişler; vatan sevgisini imandan saymışlardır.

Vatani sevmemek mümkün müdür?

Vatan namus demek, ezan demek, bayrak demek, hürriyet demek, birlik-beraberlik, kardeşlik demektir. Vatan varsa, bunlar vardır.

Merhum Mehmet Akif, İstiklâl Marşımızın bir dördlüğünde bu hususu şöyle dile getiriyor;

"Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı,

Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı,

Sen şehit oğlusun, incitme yazıktır, atanı,

Verme, dünyaları alsan da, bu cennet vatanı!"

Bu mübarek emaneti korumanın, dinimizin emri, hepimizin asli ve öncelikli görevi olduğu hiç unutulmamalıdır.

Bir hadis-i şerifte,

"İki göz vardır ki, onları cehennem ateşi yakmayacaktır. Biri Allah korkusundan ağlayan göz; diğeri Allah rızası için gece nöbet bekleyen göz" buyrulmaktadır.

Bir başka hadiste de:

"Bir gün, bir gece, sınır boyunda nöbet beklemek, gündüzleri oruçla, geceleri de ibadetle geçirilen bir aydan daha hayırlıdır." buyrulmuştur.

Askerlerimizi davulla zurnayla, uğurlarız askere, Dügüne gönderir gibi. İşte, biz Müslüman Türklere bu duyguyu, dinimizin bu müjdeleri, bu şaşmaz esasları vermektedir. Bu yüzden, şehit olarak ölmeyi istemek, olgun, kâmil imanın işaretidir. Onun için bütün samimi Müslümanlar şehit olarak ölmeyi isterler ve buna da dualarının başında yer verirler.

Peygamber efendimiz, şehitliğin faziletlerini, üstünlüklerini, ashabına haber verdiğinde bütün sahabiler, şehit olmak istemişler; her namaz sonrasında, şehit olarak ölmek için dua etmişlerdir. Bunlardan Abdullah b. Cahş'ın duası meşhurdur:

Hız. Abdullah b. Cahş, Peygamberin halasının oğlu ve kayınıbaderidir. Bedir Savaşı'nda olduğu gibi, Uhud savaşında da büyük kahramanlıklar göstermiştir.

Onun tek arzusu, bu savaşta, yani Uhut Savaşı'nda şehit olmaktı. Arkadaşlarından Sa'd b. Ebi Vakkas, onun bu arzusunu ve cereyan eden olayı şöyle anlatıyor:

"Uhud'da savaşın şiddetli bir anında, yanıma sokuldu, elimden tuttu ve beni bir kayanın dibine çekti. Bana şunları söyledi:

"Şimdi burada, sen dua et, ben âmin diyeyim; ben de dua edeyim, sen âmin de!"

Bunun üzerine "Peki" dedim ve önce ben şöyle dua ettim:

"Allah'ım, bana çok kuvvetli ve çetin kafirleri (düşmanları) gönder. Onlarla kıyasıya vuruşayım. Hepsini öldüreyim. Gazi olarak geri döneyim!"

Benim yaptığım bu duaya, Abdullah b. Cahş, içtenlikle "Âmin" dedi. Sonra da kendi dua etmeye başladı:

"Allah'ım bana zorlu kafirler gönder; kıyasıya onlarla vuruşayım. Cihadın hakkını vereyim. Hepsini öldüreyim. En sonunda bir tanesi de beni şehit etsin. Sonra, benim dudaklarımı, burnumu, kulaklarımı kessin. Ben kanlar içinde, senin huzuruna geleyim. Sen bana; Abdullah, dudaklarımı, burnunu, kulaklarını ne yaptın?" diye sorduğunda

"Allah'ım, ben onlarla çok kusur işledim, yerinde kullanamadım, senin huzuruna getirmeye utandım... Sevgili Peygamberimin de bulunduğu bir savaşta, toza toprağa bulandım. Öyle geldim, diyeyim." dedi.

Gönlüm böyle bir duaya âmin demek arzu etmiyordu. Fakat o istediği ve önceden söz verdiğim için mecburen âmin dedim. Daha sonra kılıçlarımızı alıp, savaşa devam ettik. Hakikaten savaş, Abdullah'ın arzu ettiği şekilde cereyan etti. İkimiz de düşmanlarımızdan önümüze geleni öldürüyorduk.

Savaşın sonuna doğru, nihayet istediği gibi şehit düştü. Akşam üstü, cesedinin yanına vardığımda, tıpkı dua ettiği gibi, dudakları, burnu, kulakları kesilmiş; kanlar içinde yatıyordu. Hız. Peygamber efendimizin amcası Hız. Hamza ile aynı kabre koyup defnettik."

Peygamber efendimiz buyuruyor: "Onları (şehitleri) yıkamayın, çünkü kıyamet gününde her yere misk-ü amber gibi koku saçacaklardır".

Şehitlik mertebesinin fazileti, yüceliği hakkında daha pek çok ayet-i kerime ve hadis-i şerif vardır. Size bunlardan bir demet sunmaya çalıştım. Umarım, bu demetin derlendiği gül bahçesi hakkında yeterli bir fikir verebilmişimdir.

Sözlerimi, İstiklâl Marşı Şarımız Merhum Mehmet akif Ersoy'un I. Dünya Savaşı'nda Çanakkale şehitlerimiz için söylediği meşhur şiirinden bir bölümle noktalamak istiyorum:

"Yaralanmış temiz alnından, uzanmış yatıyor,
Bir hilâl uğruna, ya RAB, ne güneşler batıyor!"

Ey Bu topraklar için toprağa düşmüş Asker,
Gökten ecdâd inerek öpse o pâk alnı, değer!

Ne büyüksün ki, kanın kurtarıyor Tevhidi,
Bedr'in arslanları ancak, bu kadar şanlı idi.

Sana dar gelmeyecek makberi kimler kazsın?!
"Gömelim gel, seni târihe" desem, sığmazsın

Herc-ü merc ettiğin edvara da yetmez o kitab,
Seni, ancak ebediyetler eder istiaf;

"Bu taşındır" diyerek Kabe'yi diksem başına,
Ruhumun vahyini duysam da geçirsem taşına,

Sonra, gök kubbeyi alsam da ridâ namıyla,
Kanayan lahdine çeksem, bütün ecrâmiyla;

Mor bulutlarla açık türbene çatsam da tavan,
Yedi kandilli Süreyya'yı uzatsam ordan;

Sen bu âvîzenin altında, bürünmüş kanınla,
Uzanırken, gece mehtâbı getirsem yanına;

Türbedârın gibi, ta fecre kadar bekletsem,
Gündüzün fecr ile âvîzeni lebrîz etsem;

Tüllenen magribi, akşamları sarsam yarana,
Yine bir şey yapabildim, diyemem hâtırana,

Sen ki, a'sara gömülse taşacaksın.. Heyhat!
Sana gelmez bu ufuklar, seni almaz bu cihat.

Ey Şehit oğlu şehit, isteme benden Makber
Sana ağuşunu açmış duruyor, PEYGAMBER!

III. Avrasya İslâm Şûrası'na büyük ilgi

III. Avrasya İslâm Şûrası Türkiye Diyanet Vakfı'nın desteği ile Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından 25-29 Mayıs 1998 tarihleri arasında Ankara'da 43 dini lider temsilcisinin katılımıyla yapıldı.

Özellikle Türk Cumhuriyetleri, Balkan-Kafkas ülkeleri, Türk ve Müslüman topluluklarındaki dinî meselelerin tespit edilmesi ve bunlara çözüm getirilmesi amacıyla yönelik olarak yapılan toplantının açılışı Kocatepe Camii Konferans Salonu'nda gerçekleştirildi. Açılışa 43 dini lider temsilcisinin yanı sıra, Başbakan Yardımcısı ve Milli Savunma Bakanı İsmet Sezgin, Devlet Bakan Hüsamettin Özkan, Diyanet İşleri Başkanı ve Vakfımız Mütevelli Heyeti Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz, Ankara Valisi Erdoğan Şahinoğlu, siyasi parti temsilcileri ve kalabalık bir topluluk katıldı.

İsmet SEZGİN
Başbakan Yardımcısı ve Milli Savunma Bakanı

III. Avrasya İslâm Şûrası'nın açılış programı münasebetiyle bir konuşma yapan Başbakan Yardımcısı ve Milli Savunma Bakanı İsmet Sezgin, Hoca Ahmet Yesevî'nin dergahında yetişen dervişler ve alperenlerin Anadolu'ya gelerek İslâmı yaydıklarını ve buradan da Balkanlara taşıdıklarını belirterek "Dervişler, alperenler

avuçlarını yakan ateşi Türkistan'dan kalkıp Anadolu'ya, Anadolu'dan Balkanlara taşıdılar. Bu ateş bu topraklara sevgiyi, barışı, merhameti, adaleti ve hoşgörüyü getirdi. Bir ışık, bir ses, bir nefes, bir medeniyet oldu. Yazacağımız bin yıllık tarihi bu inançla kaleme al-

dık. Gönüller yaptık, gönüller yapmaya devam edeceğiz." dedi.

Kardeşlik, barış ve adalet gibi evrensel ilkeleri içeren dinimizin vatandaşlara doğru şekilde öğretilmesi sonucunda, toplumda huzur ve barışın yayılacağını, birlik ve beraberliğin pekişeceğini belirten İsmet Sezgin "Türkiye Cumhuriyeti, bunu gerçekleştirmeye çalışması bakımından, örnek devlet olmaya taliptir. Devletimizin Anayasal bir kuruluşu olan Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Avrasya ülkelerine götürdüğü hizmetler bu mutluluğun esas kaynağını oluşturmaktadır." dedi.

Türk Cumhuriyetleri, Balkan-Kafkas ülkeleri, Türk ve Müslüman topluluklarındaki insanları ayrı ve farklı görmediklerini de ifade eden Sezgin, "Bu ülke bizim olduğu kadar sizin de ülkenizdir. Biz daima sizlerin yanında olmaya devam edeceğiz. Şûra toplantıları boyunca, temenni ediyorum ki güz-

de din ve ilim adamlarının yapacağı çalışmalarla her alanda olduğu gibi, dinî alanlarda da, kardeş ülkelerle işbirliğimiz gelişecektir. Buna olan inancım sonsuzdur." dedi.

Hüsamettin ÖZKAN
Devlet Bakanı

Devlet Bakanı Hüsamettin Özkan da III. Avrasya İslâm Şurası'nın açılışı münasebetiyle yaptığı konuşmada, Türk soyunun değişik yurtlarından ve boylarından gelen İslâm bilginlerini ve dinî liderlerini Türkiye'de görmekten büyük mutluluk duyduğunu ifade etti.

Halkının büyük çoğunluğu Müslüman olan Türkiye Cumhuriyeti'nin, İslâm ile demokrasinin ve çağdaşlığın uyum içinde yürütmesine öncülük eden bir ülke olduğunu ifade eden Hüsamettin Özkan, "Aziz milletimiz, İslâma yürekten bağlıdır. Barış, kardeşlik, sevgi, adalet ve hoşgörü dini olan İslâm; konuklarımızın geldikleri coğrafyada Türk ve Müslüman halkların birlik ve beraberliklerinin temelini oluşturmuştur." dedi.

İnsandaki din duygusunun doğuştan geldiğini, insanın bu duyguyu; aldığı eğitim ve yaşadığı çevreden etkilenerek geliştirdiğini ve kişiliğinin olumlu veya olumsuz şekillenmesinin de yaşadığı çevreye ve alacağı etiğime bağlı olduğunu ifade eden Devlet Bakanı Hüsamettin Özkan, halkımızın İslâmî inanç ve gelenekle-

rinin temelinde, eğitimin yanı sıra engin bir hoşgörü geleneği ve kültürünün de bulunduğunu belirtirken, "Bu gelenek ve kültür, Orta Asya'da Hoca Ahmet Yesevi gibi din ulularınca oluşturulmuş, Horasan erenleriyle Anadolu'ya taşınmış, Anadolu'dan da Balkanlara taşmıştır. Bu kültür Anadolu'da; Yunus Emre, Mevlana Celalettin-i Rumi, Hacı Bektaş ve Hacı Bayram-ı Veli gibi nice veliler ve ozanların şiirleriyle gelişmiş, halkımızın din kültürünün de temelini oluşturmuştur." dedi.

Devlet Bakanı Hüsamettin Özkan, Türk cumhuriyetleri ve Balkan-Kafkas ülkelerinin halklarının da paylaştığı bu kültürün; bu topraklarda hoşgörünün ve çağdaşlığın temelini oluşturacağına inandığını da sözlerine ekledi.

Her alanda olduğu gibi dinî konularda da Devletin Avrasya coğrafyasına yöneldiğini ifade eden Özkan, "Diyanet İşleri Başkanlığınca Orta Asya Türk cumhuriyetlerinin birçok bölge ve şehirlerinden Kur'an kurslarına öğrenci kabul edilmiş, kısa vadede din adamı ihtiyacını gidermek üzere din görevlileri gönderilmiştir. Anılan coğrafyada ihtiyaç duyulan yerlere camiler yaptırılmış, Balkanlarda ve Türk

cumhuriyetlerinde ilahiyat liseleri ve ilahiyat fakülteleri açılmıştır. Yayın ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla da bugüne kadar soydaş ve dindaşlarımıza değişik lehçe ve dillerde, 3 milyonu aşkın dinî yayın gönderilmiştir." dedi.

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın, Avrupa ülkelerindeki vatandaşlarımıza, Orta Asya ve Balkanlarda yaşayan soydaşlarımıza sunduğu din hizmeti ile uluslararası bir kurum hüviyetini kazandığını belirten Özkan, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Türk cumhuriyet ve topluluklarının dinî problemlerinin çözümünde yardımcı olmak üzere, bilgi ve tecrübesini de paylaşmaya hazır olduğunu ifade etti.

Diyanet İşleri Başkanı ve Türkiye Diyanet Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz da toplantıda yaptığı konuşmada 2000'li yıllara girerken dünyada ülkeler ve devletler arasında çeşitli işbirliği ve ortaklıkların gitgide arttığını belirterek, maddî menfaat ve manevî değerler yönünden ortak değerleri ve yönleri bulunan milletlerin de kendi aralarında yeni oluşumlar meydana getirerek, yeni dengeler sağlamaya çalıştıklarını söyledi.

Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla birlikte ülkemizin yeni sorumluluklarla karşı karşıya geldiğine değinen Mehmet Nuri Yılmaz, "1990 yılından sonra Sovyetler Birliği'nin dağılmaya başlamasıyla birlikte Orta Asya ve Kafkasya'da bulunan Türk ve Müslüman devletlerin yeniden bağımsızlıklarını elde etmeleriyle birlikte ülkemiz tarihî, kültürel ve manevî bağlarla bağlı bulunduğumuz dindaş ve soydaşlarımıza karşı, millî ve dinî sorumluluk dönemine girmiş bulunmaktadır. Hemen her konuda gerçekleştirilen bu yakın diyalog ve işbirliği, Avrasya diye ifade edilen bu geniş coğrafyada kendisini bulmaktadır." dedi.

Mehmet Nuri YILMAZ
Diyanet İşleri Başkanı ve TDV Mütevelli Heyeti Başkanı

III. Avrasya İslâm Şûrası'na 43 temsilcinin katılmasının memnuniyet verici bir gelişme olduğunu ifade eden Mehmet Nuri Yılmaz, bu iştirak ve ilginin Türk aleminin geleceği açısından ümit verici olduğunu söyledi. Diyanet İşleri Başkanlığı'nın yurtdışında gerçekleştirdiği hizmetlere de değinen Yılmaz "Başkanlığımızın 1991 yılına kadar hizmet sunduğu ülke sayısı 12'dir. 1998 yılına geldiğimizde bu rakam 46'ya yükselmiştir. Diyanet İşleri Başkanlığı olarak yaptığımız bu hizmetlere yenilerini eklemeye hazırız. Hızlı bir geçiş ve yeniden yapılanma değişim sürecinin yaşandığı Kafkasya ve Orta Asya'daki Türk ve Müslüman ülkelerin yaşamakta olduğu dinî, fikrî ve kültürel şartları yakından biliyoruz." dedi.

Türkiye'nin İslâmî hayat bakımından model alınacak bir ülke olduğunu belirten Yılmaz, "Anadolu insanının idrakini bu ülkelere taşımakla, kardeşlerimize de sağlıklı bir din anlayışı temin edilmiş olacaktır. Diğer yandan Hristiyanlık propagandasının lâdini, ateist kesim üzerindeki etkileri önlenmiş olacaktır." dedi.

Mehmet Nuri Yılmaz konuşmasının sonunda şûranın hayırlı olması temennisinde bulundu.

Türk Cumhuriyetleri, Balkan-Kafkas ülkeleri, Türk ve Müslüman toplulukları adına bir konuşma yapan Arnavutluk İslâm Topluluğu Başkanı Hafız Sabri Koçi de yaptığı konuşmada, bu toplantının çok anlamlı olduğunu belirterek, "Şüphesiz, en büyük nimetlerden bir tanesi de, şu anda içinde bulunduğumuz nimettir ki, ben böyle bir daveti gönül hoşnutluğu içinde kabul ettim. Zira, burada birbirimizle tanışacak, birbirimizle görüşecek ve birçok önemli meseleleri burada çözüme kavuşturmaya çalışacağız. Bu, çok büyük bir nimettir. Böyle bir toplantıda, Müslümanlar, birbirleriyle dinî konularda istişare ettikleri için, elbetteki melekler de onlara yardımcı olacaklardır, melekler de onlara selamlarını sunacaklardır, melekler kanatlarını bunların üzerine gereceklerdir. Biz,

böyle bir dine mensup olmakla iftihar ediyoruz. Dünyanın neresinde olursa olsun, her Müslüman, böyle bir dine mensup olduğu için iftihar eder; çünkü bu din barış dinidir; çünkü bu din hoşgörü dinidir; çünkü bu din müsamaha dinidir." dedi.

25-29 Mayıs tarihleri arasında 5 gün süren Şûra toplantısında, I. ve II. Avrasya İslâm Şûralarında alınan kararların uygulamaları, Türk cumhuriyetleri, Balkan-Kafkas ülkeleri, Türk ve Müslüman topluluklarının dinî meseleleri, Türk cumhuriyetleri, Balkan-Kafkas ülkeleri, Türk ve Müslüman topluluklarında yürütülen misyonerlik ve benzeri faaliyetler ve bunlara karşı alanması gereken tedbirler, Türk cumhuriyetleri, Balkan-Kafkas ülkeleri, Türk ve Müslüman topluluklarının ortak değerleri, dinî gün ve bayramlarda uygulanacak usûl ve esaslarla ilgili konular gündeme getirildi.

Hafız Sabri KOÇI
Arnavutluk İslâm Topluluğu Başkanı

III. AVRASYA İSLÂM ŞÛRASİ SONUÇ BİLDİRİSİ

1995 ve 1996 yıllarında gerçekleştirilen I. ve II. Avrasya İslâm Şûralarından sonra, üye ülke ve topluluklarda son derece sevindirici gelişmeler olduğu ve dinî alanda yapılan çalışmaların memnuniyet verici bir seviyeye ulaştığı müşahade edilmiş ve 25-29 Mayıs 1998 tarihleri arasında Ankara'da toplanan III. Avrasya İslâm Şûrasında şu kararlar alınmıştır:

1. Ülkelerimiz ve topluluklarımız arasında mevcut işbirliğinin geliştirilerek kuvvetlendirilmesi, bu ilişkilere devamlılık kazandırılması, tarihi, dinî ve kültürel bağlarımızın yeniden canlandırılması amacıyla kurulmuş bulunan "Avrasya İslâm Şûrası"nın bundan böyle "Avrasya İslâm Şûrası Teşkilatı" adı altında çalışmalarını sürdürmesi,

2. Şûra üyesi ülke ve topluluk temsilcilerinin, her türlü basın, yayın ve televizyon gibi vasıtalarla da yararlanarak kendi toplumlarına Avrasya İslâm Şûrası Teşkilatı ve çalışmalarını konusunda bilgi vermeleri,

3. Şûra üyesi ülke ve topluluklar tarafından gerçekleştirilen her türlü dinî yayın ve çalışmaların Şûra Teşkilatı Genel Sekreterliği'ne bildirilmesi ve yapacakları yayınların birer örneğinin Sekreterliğe gönderilmesi,

4. Üye ülke ve toplulukların dinî hayatı ve dinî kurumlarını tanıtıcı bilgilerin 1998 yılı içinde üye ülke ve topluluk temsilcilerince hazırlanarak Şûra Teşkilatı Genel Sekreterliği'ne gönderilmesi, bu bilgilerin birleştirilerek bastırılması ve dağıtılması,

5. Avrasya İslâm Şûrası Teşkilatı'na üye ülke ve toplulukları gösteren bir haritanın Genel Sekreterliğe hazırlanması,

6. Ülkelerimiz ve topluluklarımız arasında din eğitim ve öğretimi alanında işbirliği yapılması ve din hizmetinin nitelikli ve yetişmiş kişiler tarafından toplumlarımıza sunulması büyük önem arz etmektedir.

Bu itibarla; Şûra üyesi ülke ve topluluklarda belirtilen özellikte din görevlilerinin yetiştirilmesi amacıyla, kurulacak bir komisyon tarafından din

eğitimi ve öğretiminde uygulanabilecek ortak bir müfredat programının hazırlanması ve böylece ülkelerimiz ve topluluklarımız arasında program birliğine gidilmesi,

7. Din eğitim ve öğretimi görmeleri amacıyla üye ülke ve topluluklardan Türkiye'ye öğrenci gönderilmesine devam edilmesi, ayrıca mevcut din görevlilerinin mesleki gelişmelerinin sağlanması amacıyla Türkiye'de eğitime tabii tutulmaları uygulamasının sürdürülmesi,

8. Değişen ve gelişen dünya şartlarına paralel olarak dinî alandaki bilimsel faaliyetlere önem verilmesi, bu amaçla yapılacak her türlü çalışmanın desteklenerek teşvik edilmesi,

9. Kur'an-ı Kerim meali ve Hz. Muhammed (S.A.S.)'in hayatını anlatan bir eserin hazırlanarak Şûra üyesi ülke ve toplulukların dillerine tercüme edilmesi ve dağıtılması,

10. Ülke ve Topluluklarımızda, ailelerin yıkılmasına ve insanlığın felaketine yol açan alkol ve uyuşturucu gibi kötü alışkanlıklar konusunda toplumu aydınlatma çalışmaları çerçevesinde çeşitli kampanyalar düzenlenmesi,

11. I. ve II. Avrasya İslâm Şûralarında da kararlaştırıldığı üzere dinî gün ve bayramların Türkiye Cumhuriyeti Diyanet İşleri Başkanlığı'nca tesbit edilecek tarihte kutlanması uygulamasına bundan sonra da kesinlikle uyulmasının oy birliği ile kabulü ve bu konuda Türkiye Cumhuriyeti Diyanet İşleri Başkanlığı'nca hazırlanacak bilgilerin üye ülke ve topluluklara gönderilmesi,

12. Avrasya İslâm Şûrası Teşkilatı üyeleri olarak bütün din mensupları ile barış ve hoşgörü ilkelerine dayalı bir diyalog ortamından yana olduğumuz, ancak toplumların huzurunu bozucu, birlik ve beraberliğini zedeleyici, maddî imkansızlıkları istismar ederek dini bir baskı aracı olarak kullanılan her türlü akım ve misyonerlik faaliyetlerinden son derece rahatsızlık duyduğumuzun bilinmesini ve faali-

yetleri asla tasvip etmediğimizi,

Bu meyanda; misyonerlik ve benzeri faaliyetlere karşı din görevlilerinin bilgilendirilmesi, bu bağlamda adı geçen zararlı faaliyetlere karşı toplumların uyarılması amacıyla Şûra Teşkilatı Sekreterliğince mahallî dil ve lehçelerde bir hutbe hazırlanarak üye ülke ve topluluklarda okutulmasının sağlanması,

13. Son zamanlarda Kosova'da yaşayan Müslüman kardeşlerimize yönelik insanlık dışı şiddet hareketlerinin Şûra teşkilatı üyelerince kınanmasının Dünya Kamuoyu'na duyurulması, şehit düşen kardeşlerimize Allah'tan rahmet dilediğimizi, Kosova başta olmak üzere Dünyanın her tarafında huzur ve barışın hakim olmasının içinlikle arzu edildiğinin bildirilmesi,

14. Türkiye'nin muhtelif yerlerinde sel felaketine maruz kalarak can ve mal kaybına uğrayan kardeşlerimizin üzüntülerini Avrasya İslâm Şûrası Teşkilatı üyeleri olarak paylaştığımızı ve hayatlarını kaybedenlere Cenab-ı Hak'tan rahmet, geride kalanlarına sabırlar dilediğimizin duyurulması,

15. Şûra üyesi Batı Trakya İskeçe Müftüsü Mehmet Emin Aga'nın Yunan makamlarınca altı aya mahkum edilmesi haberinin, Şûra Teşkilatı üyelerince kınanması,

16. Avrasya İslâm Şûrası Teşkilatı Başkan Yardımcılarına Bosna-Hersek Cumhuriyeti Reis'ül Uleması Dr. Mustafa Efendi Ceriç ile Tacikistan Din İşleri Komitesi Başkanı Said Ahmedov'un getirilmesi,

17. Avrasya İslâm Şûrası Teşkilatı toplantısının Bosna-Hersek Cumhuriyeti'nin başkenti Saraybosna'da yapılması,

18. Avrasya İslâm Şûrası'nı gerçekleştiren Türkiye Cumhuriyeti Devletine, Diyanet İşleri Başkanlığı'na karşı takdir ve teşekkürlerimizin bildirilmesi,

kararlaştırılmış bulunmaktadır.

Kamuoyuna saygı ile duyurulur.

VEDA HUTBESİ

Bismillahirrahmanirrahim

Ey insanlar! Sözümü iyi dinleyin! Bilmiyorum belki bu seneden sonra burada bir daha buluşamayacağız.

İnsanlar! Bu günleriniz nasıl mukaddes bir gün ise, bu aylarınız nasıl mukaddes bir ay ise, bu şehriniz (Mekke) nasıl mübarek bir şehir ise, canlarınız, mallarınız, namuslarınız da öyle mukaddesdir, her türlü tecavüzden korunmuştur.

Ashabım! Muhakkak Rabbinize kavuşacaksınız. O da sizi yaptıklarınızdan dolayı sorguya çekecektir. Sakın benden sonra eski sapıklıklara dönmeyiniz ve birbirinizin boynunu vurmayınız! Bu vasiyetimi burada bulunanlar, bulunmayanlara ulaştırın. Olabilir ki burada bulunan kimse, bunları daha iyi anlayan birisine ulaştırmış olur.

Ashabım! Kimin yanında bir emanet varsa, onu hemen sahibine versin. Biliniz ki, fazizin her çeşidi kaldırılmıştır. Allah böyle hükmetmiştir. İlk kaldırdığım faiz de Abdülmuttalib'in oğlu (amcam) Abbas'ın faizidir. Lâkin anaparanız size aittir. Ne zulmediniz, ne de zulme uğrayınız.

Ashabım! Dikkat ediniz. Cahiliyeden kalma bütün adetler kaldırılmıştır, ayağının altındadır. Cahiliye devrinde güdülen kan davaları da tamamen kaldırılmıştır. Kaldırdığım ilk kan davası Abdülmuttalib'in torunu İlyas bin Rabia'nın kan davasıdır.

Ey insanlar! Muhakkak ki, şeytan şu toprağınızda kendisine tapınmaktan tamamen ümidini kesmiştir. Fakat siz bunun dışında ufak tefek işlerinizde ona uyarırsanız, bu da onu memnun edecektir. Dininizi korumak için bunlardan da sakının.

Ey insanlar! Kadınların haklarını gözetmenizi ve bu hususta Allah'tan korkmanızı tavsiye ederim. Siz kadınları, Allah'ın emaneti olarak aldınız ve onların namusunu kendinize Allah'ın emri ile helâl kıldınız. Sizin kadınlar üzerindeki hakkınız, kadınların da sizin üzerindeki hakkı vardır. Sizin kadınlar üzerindeki hakkınız; yatağınızı hiç kimseye çiğnetmeleleri, hoşlanmadığınız kimseleri izniniz olmadıkça evlerinize almamalarıdır. Eğer gelmesine müsaade etmediğiniz bir kimseyi evinize alırlarsa, Allah, size onları yataklarında yalnız bırakmanıza ve daha olmazsa hafifçe dövüp sakındırmanıza izin vermiştir. Kadınların da sizin üzerindeki hakları; meşru örf ve âdete göre yiyecek ve giyeceklerini temin etmenizdir.

Ey Mü'minler! Size iki emanet bırakıyorum, onlara sarılıp uydukça yolunuzu hiç şaşmazsınız. O emanetler, Allah'ın kitabı Kur'an-ı Kerim ve Peygamberinin (a.s.m.) sünnetidir.

Mü'minler! Sözümü iyi dinleyiniz ve iyi belleyiniz! Müslüman Müslümanın kardeşidir ve böylece bütün Müslümanlar kardeşler. Bir Müslümana kardeşinin kanı da, malı da helâl olmaz. Fakat malını gönül hoşluğu ile vermişse o başkadır.

Ey insanlar! Cenab-ı Hak her hak sahibine hakkını vermiştir. Her insanın mirastan hissesini ayırmıştır. Mirasçıya vasiyet etmeğe lüzum yoktur. Çocuk kimin döşğinde doğmuşsa ona aittir. Zina eden kimse için mahrumiyet vardır. Babasından başkasına ait soy iddia eden soysuz, yahut efendisinden başkasına intisaba kalkın köle, Allah'ın meleklerinin ve bütün insanların lânetine uğrasın. Cenab-ı Hak, bu gibi insanların ne tevbelarini, ne de adalet ve şahadetlerini kabul eder.

Ey insanlar! Rabbiniz birdir. Babanız da birdir. Hepiniz Adem'in çocuklarıdır. Adem ise topraktır. Arabın Arap olmayana, Arap olmayanın da Arap üzerine üstünlüğü olmadığı gibi; Kırmızı tenlinin siyah üzerine, siyahın da kırmızı tenli üzerinde bir üstünlüğü yoktur. Üstünlük ancak takvada, Allah'tan korkmaktır. Allah yanında en kıymetli olanınız. Ondan en çok korkunuzdur.

Azâsı kesik siyahı bir köle başınıza âmir olarak tayin edilse, sizi Allah'ın kitabı ile idare ederse, onu dinleyiniz ve ona itaat ediniz.

Suçlu kendi suçundan başkası ile suçlanamaz. Baba, oğlunun suçunu üzerine, oğlu da babasının suçu üzerine suçlanamaz.

Dikkat ediniz! Şu dört şey kesinlikle yapmayacaksınız: Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmayacaksınız. Allah'ın haram ve dokunulmaz kıldığı canı haksız yere öldürmeyeceksiniz. Zina etmeyeceksiniz. Hırsızlık yapmayacaksınız.

İnsanlar Lâilâhe illallah deyinceye kadar onlarla cihad etmek üzere emrolundum. Onlar bunu söyledikleri zaman kanlarını ve mallarını korumuş olurlar. Hesapları ise Allah'a aittir.

İnsanlar! Yarın beni sizden soracaklar, ne diyeceksiniz?

Sahabe-i Kiram hep birden şöyle dediler:

Allah'ın elçiliğini ifâ ettiniz, vazifeni hakkıyla yerine getirdiniz, bize vasiyet ve hasihatta bulundunuz, diye şehâdet ederiz.

Bunun üzerine Resul-i Ekrem efendimiz (a.s.m) şehâdet parmağını kaldırdı, sonra da cemaatin üzerine çevirip indirdi ve şöyle buyurdu:

Şahid ol, yâ Rab! Şahid ol, yâ Rab! Şahid ol yâ Rab!

Gerçek İnsan Gerçek Aşık Halûk Nur BAKİ

"Ölüm yıldönümü münasebetiyle"

Semih SERGEN

Yanılmıyorsam 1984 yılıydı. Siyah beyaz televizyonda bir program izlemiş tek kelimeyle hayran kalmıştım. Telefon edip tebrik etmek istedim. Ama içimde garip bir çekingenlik vardı. Ya bu koca Bilgin'in, bu sıcak, samimi sesin, bu ışıltılı inanç yaşayan gözlerin sahibi telefonumu kuru bir teşekkülle geçiririrse diye. Gene de numarayı bulup telefon ettim.

Sanki yıllardır arayıp ta bulamadığı bir dostunu bulmuş gibi sınırsız ve içten bir sesle karşılandım. Üstelik ben onu tebrik edeceğim yerde o beni yere göğe sığdıramıyor, nasıl öğeğini bilemiyordu.

Sanki o tadına doyumaz programı o değil de ben hazırlamıştım. Ertesi gün yüz yüze konuşmaya karar verip telefonu kapadım. İşte, hayatımın belki de en önemli yıllarını yaşayacağım o sınırsız sesin, o ışıltılı inanç, içtenlik ve hoşgörü saçan gözlerin sahibi sevgili Haluk Nur Baki ağabeyimle dostluğumuz böyle başladı.

Artık neredeyse her gün ya Numune hastanesindeki başkanlık ettiği bölümde, ya Cebeci'deki muayenehanesinde, ya onun evinde, ya da bizim evde bir arada oluyorduk.

Konferansta, derste, sohbette hep birlikteydik. Ailelerimiz, dostlarımız, öğrencilerimiz birbirini tanımsa bir büyük aile olmuştuk.

Seyahatlerde de biraradaydık. Veysel Karani hazretleri için Tillo'ya mı gidilecek, Konya'da Hazreti Mevlânâ törenlerine mi katılınacak, Karadeniz Ereğlisi'nde iftar sonrası sohbet mi var, İstanbul'da seminer mi yapılacak birlikte çıkıyorduk yola.

Haluk ağabeyi gören beni soruyor, beni gören Haluk ağabeyden bilgi alıyordu....

Sonunda TRT'deki programlarımızı da birleştirip mikrofona ve kamera karşısına da birlikte çıkmaya başladık. Ne konuşacaksınız diye soruyorlardı Haluk ağabeye. O hemen topu bana atıyordu.

Geçen sefer nerede bırakmıştık sohbeti?...

Bizim sohbetimiz bitip tükenmiyordu. O bir canlı kütüphane gibi her konuda, hem de her kesimden insanın rahatça anlayabileceği biçimde anlatıyor anlatıyordu.

Atom'dan kara deliklere, kanser araştırmalarından kalp, damar, beyin hastalıklarına, zeytin yağının yararlarından, elmadaki riboz şekerine kadar her bilimsel konuyu açıklıyor son gelişmelerle pekiştiriyordu.

Tasavvuf sohbetleri tadına doyum olmaz bir keyif ve ilgiyle izleniyordu. Kur'an'ın sırlarını, Fahri Kainat efendimizin gerçekleştirdiği sevgi ve muhabbet mucizesini, Mevlânâ, Hacı Bektaş-ı Veli, Şems, Hacı Bayram-ı Veli, Yunus Emre, Emir Sultan, Somuncu Baba, Ak Şemseddin ve bütün Anadolu erlerinin, erenlerinin Tanrı ve insan sevgisini, hoşgörü ve dostluk mesajlarını öyle sıcak öyle içten anlatıyordu ki...

Yüce Tanrı'nın kudret ve merhametini, affının gazabından üstün olduğunu, yarattığı herşeye karşı nasıl sonsuz bir sevgi ve bağışla dolu olduğunu söyleyip umutsuzlara umut, acılara sabır, inançsızlara inanç aşılıyordu.

Ve onu en yakınında dinlemek, ona sorular sormak, hatta kimi zaman tatlı tatlı tartışmak onuru bana verilmişti.

Nasıl şükredeceğimi bilemiyordum...

Kurtuluş Savaşı mucizesini, hayran olduğu yüce Atatürk'ü ve genç Türkiye'yi titiz bir tarihçi gözüyle ve belgelere dayanarak öyle inanılmaz bir biçimde gözler önüne seriyordu ki, anlatmak mümkün değil.

Şiir ve musikimizi, hat ve minyatürlerimizi, bestekâr, şair ve mimarlarımızı hasılsı bizim olan, bizden olan herşeyi kendine has bir coşku ve sevinçle tadına doyum olmaz bir biçimde anlatır, ince esprileri, çağdaş yorumlarıyla dinleyenlerini kendine hayran bırakırdı...

Güzel sese, güzel söze, güzel olan herşeye vurgundu adeta... Yiğit, gözüpek, cömert, dost, samimi, güvenilir, medeni bir insandı. Bunca yıl yanında yaşadım ne tutucu bir tavırına, ne bağnaz bir sözüne, ne de katı bir yorumuna rastladım.

Örnek olarak gönderilmiş bir insandı O... Gerçek bir insan...

Yattığın yerin Cennet olduğunu biliyorum ve hep diyorumki, bir fırsat çıksa da Haluk ağabey oraları da bize anlatabile... Hayal bu ya...

Seni öyle çok özliyoruz ki...

Bütün dostların, öğrencilerin, dinleyici ve izleyicilerin seni sevgi ve özlemle anıyor...

Yüce Allah'ın rahmet ve rahmaniyeti senin üzerine olsun.

Adın gibi nur içinde yat...

..... ?
 Bir beste gibiyim evrenin sonsuzluklarında yiten
 Ruhumda çılgın bir sitem
 Gönlümde en güzel gülden bir diken
 Sende tükenip biten
 Sevgiden
 Ne umut ne çare bekleyen
 Tükenmez acılar çeken
 O acıya bile sevdalanan ben
 Öyle mutluyum ki, bir bilsen
 Bir beste gibiyim
 Evrenin sonsuzluklarında yiten
 Ve sen
 Aşk beldesinden
 Her an yeni bir hasret veren
 Ayrılık
 Kaos'un en dibine çeken
 Yan! daha çok yan diyen
 Ve bundan çılgınca zevklenen
 Zulmeden
 Zulmettikçe sevdiren
 Kendi sonsuz güzelliğini
 Ancak böyle seyreden
 Ve bir beste gibiyim
 Evrenin sonsuzluklarında yiten

Yalnız senin gönlünde iştilen
 Bir aşk şarkısı ki, ta ezelden gelen
 Hiç bitmeyen
 Yandıkça şenlenen, güzelleşen
 Bir gönül nâmesiyyim ben
 Ve sen bu bestenin bir raksısın dinmeyen
 Zevklerin sonsuzluğunda
 Hiç eskimeyen
 Aşkın ta kendisinin
 Bilinmeyen...

Haluk Nur Bâki

.....

AZİZ BİR DOST İÇİN

Hayranlık ırmağında kanat çırpıp özgür kuş!
 Acının tarlasında boy veren nadide çiçek!
 Lâ'da ayak direyip
 Ufuklarda "İllallah" çağırışan
 Kara sevdalı Hak aşığı!

Nur'unun şavkı
 Umutla bekleşen gönüllerimize
 Resulullah aşkı serpti yıllarca
 Bâki kalan senden
 Ardında bıraktığın bir hoş seda değil yalnız
 Kur'an'la ağarmış, ilimle gönenmiş bir yol
 İslâm'ın "Hak sevdası" demek olduğu yol...

Semih SERGEN

ÇEVRE

"Her kim boş, kuru ve çorak bir yeri ihya edecek olursa, bu amelinden dolayı Allah tarafından mükafatlandırılır. İnsan ve hayvan ondan menfaatlandıkça orayı ihya edene sadaka yazılır." (H.S.)

Bilindiği gibi 5 Haziran, "Dünya Çevre Günü"dür. Biz de bu münasebetle bültenimizde kısaca çevre konusuna değinmeyi uygun bulduk.

Öncelikle herkesçe bilinen bir gerçeğin altını yeniden çizmekte fayda var. Senede bir günün önemli bir konuya ayrılması, o konunun sadece o güne mahsus olduğunu göstermemektedir. Bilakis, o konunun önemini hatırlatmak, konuyu insanlara bütün yönleriyle yeniden tanıtmak ve senenin bütün günlerinde o konulara karşı hassas olmalarını temine yöneliktir. 5 Haziran da; hayati önem arzeden "Çevre"ye karşı insanları duyarlı olmaya çağırarak için "Dünya Çevre Günü" olarak ilan edilmiştir.

Çevre deyince hepimizin hemen aklına gelen, insan ve onun içinde yaşadığı maddi ve manevi ortamdır. Maddi ortamdır, zira, insanın içtiği sudan, yediği yemekten, soluduğu havadan içerisinde yaşadığı mekana kadar her şey çevredir. Manevi ortamdır, zira; insanı siteme sevkeden, her türlü olay ve ahlaki ilişkiler de çevre'yi kapsamaktadır. Çevre insanla o kadar iç içedir ki, bunu balıkla suyun birlikteliğiyle özleştirmek yanlış olmaz.

Çevreye karşı hassas olmak, tabiatı, suyu, havayı, yeşili korumak, insanı sevmek, kısaca canlı cansız çevremizdeki herşeye ve herkese

gerektiği şekilde davranmak her insan için bir görev olmakla birlikte, Müslüman Türk milletinin bir ferdi olan bizler için görevden de öte dinimizin emri, peygamberimizin buyruğu, ecdadımızın tavsiyeleri ve medeniyetimizin gereğidir.

Çevreye karşı gerekli ihtimamı göstermemek, çevre kirliliğine ve çevre krizine yol açar. Ortam kirlenir, sıkıntı ve stres baş gösterir. Bunların neticesi olarak da insanlar ruhen ve bedenen bir çöküntüye girerler.

Yüce Allah Rûm Suresi'nin 41. ayetinde bizleri şöyle ikaz etmektedir: "İnsanların elleriyle işledikleri yüzünden karada ve denizde fesat çıkar; Allah da belki dönerler diye yaptıklarının bir kısmını böylece kendilerine tatır."

Çevreyle ilgili Peygamber efendimizin de pek çok buyruğu vardır. Bunlardan bazılarını hatırlamakta fayda var:

"Temizlik imanın yarısıdır"

"Her kim boş, kuru ve çorak bir yeri ihya edecek olursa, bu amelinden dolayı Allah tarafından mükafatlandırılır. İnsan ve hayvan ondan menfaatlandıkça orayı ihya edene sadaka yazılır."

"Kıyametin koptuğunu görseniz, elinizde bir fidan varsa dikiş."

"Kim bir ağaç dikerse, Yüce Allah ona o ağacın meyveleri sayısınca ecir ve sevap verir."

"Haksız yere bir serçeyi öldüren Cenab-ı Hak kıyamet gününde hesap soracaktır."

Bu sebeptendir ki Türk Milleti; temizliğe verdiği önem, canlı ve cansız varlıklara gösterdiği şefkat ve merhametle temayüz etmiş bir millettir. Ecdadımız çevre ve temizlik konusuna azamî dikkati göstermiştir. Bu konuda icra ettikleri pek çok uygulama insanlığa ışık tutmuştur. Meselâ Kanuni Sultan Süleyman zamanında yazılmış "Yasakname-i Hümayun"; atalarımızın bu konudaki hassasiyetini göstermektedir. Edirne Subaşılığına tayin edilen Ömer Efendiye yazılmış bu "yasakname-i hümayun"da şunlar yazılmıştır:

1. Bundan böyle hiçbir kimse evinin çevresini ve dükkanlarını pis tutmayıp, herhangi bir pis madde görürlerse temizlesinler.

2. Subaşı Ömer çarşı ve mahallelerde döken pislikler kimin evine ve avlusuna yakın ise onun döktüğüne kanaat getirerek temizletirsin. Eğer pisliği başkaları dökmüş ise dikenler cezalandırılsın.

3. Kervansarayların pislikleri kervansaraycı tarafından boş bir yere döktürülsün.

4. Hamamların pis su yolları belli bir yerden akmalıdır. Kim buna riayet etmezse ona temizletirilsin.

5. Pis su yolları üzerine yol yapılmasın. Yapanlar olursa şehir subaşı marifetiyle men edilsin. Şehir subaşı bu konuda onlara yardımcı olsun.

6. Çamaşır yıkayanların pis sularını, kan alıcıların kanlarını umumî yollara dökmelerini engelleyerek, boş yerlere dökülmesini sağlasın.

7. Arabacılar sığırlarını nalbant dükkanında otlatmayıp önceden kimde otlatıyorsa tekrar orada otatsınlar. Zarureten nalbant dükkanlarında otlatmaları icab ederse arabacılar pislenen yerleri temizlesinler, sığırların pislikleri ve her türlü pisliklerini şehrin dışında ve boş yerlere letsinler.

8. Açık kabirleri ördürsün, at, köpek ve ke-di gibi hayvanların leşlerinin kabirlerin arasına bırakılmasına müsaade etmesin.

9. Arabacıların öküzlerini halkın evlerinin önüne ve avlularına bağlamalarına izin veril-

mesin, önceden nereye bağlıyor ise oraya bağlasınlar ve konakladıkları yerlerde gübre ve sair pislikler bırakmayıp boş mahallere ilet-sinler.

10. Evlerde çamaşır yıkadıkları sabunlu su-yu yolun üzerine dökmesinler. Dökenler hak-kında gereken muamele yapılsın.

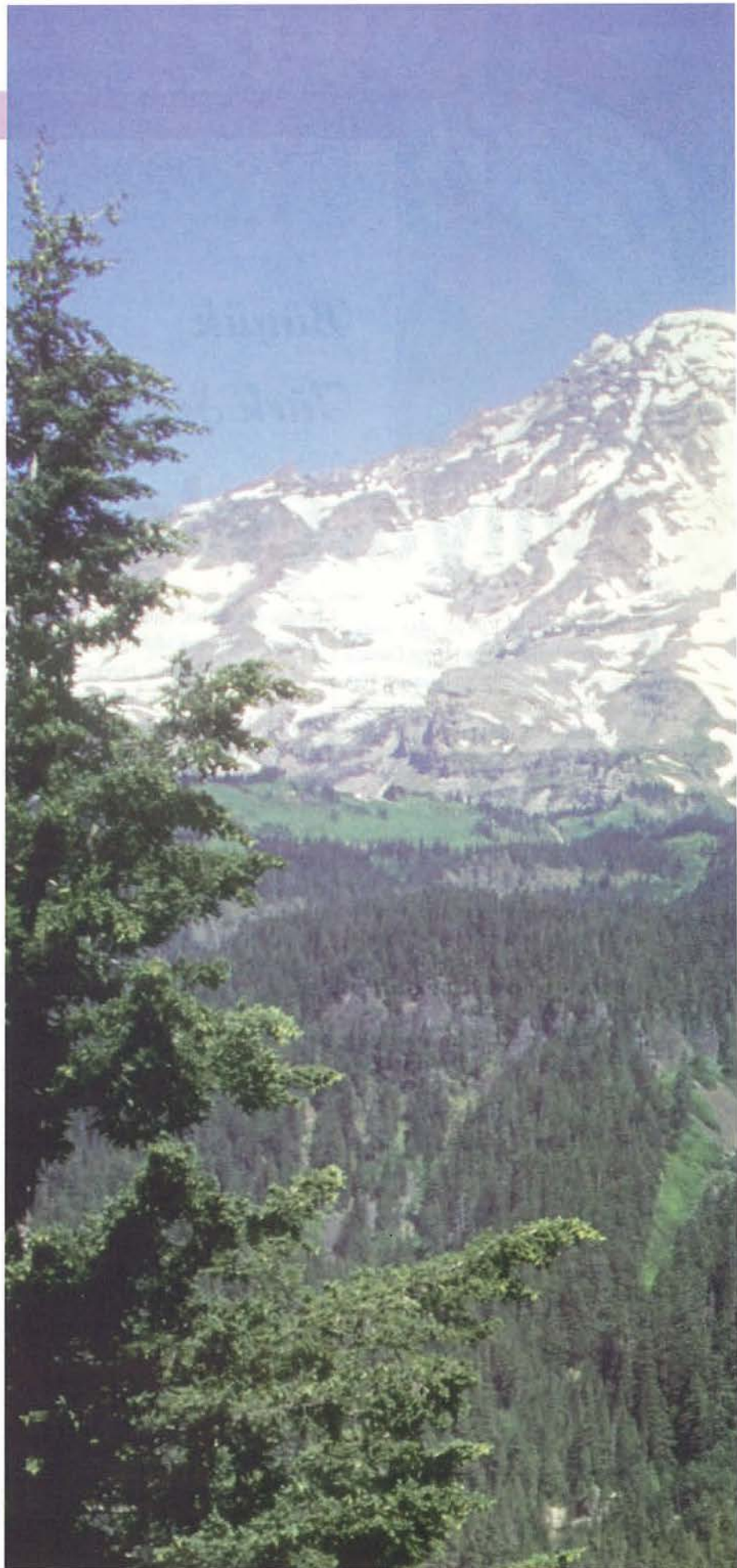
11. Çevreyi her türlü pislik ve taşlardan temizlettirsin. At ölüsü ve sair davar leşlerini halkın rahatsız olacağı yerlere koydurtmasın. Her kim bu hususlara riayet etmeyip inatlaşırsa, ortalığa bıraktığı leşin kafası boynuna takılarak halka teşhir edilsin.

12. Hiç kimse inatlaşıp yasaklarına karşı çıkmasınlar. Buna cüret edenler yüce katuma bildirilsin. Kadı ve şehir subaşı halka yardımçı olmayı ihmal etmesinler. (1539)

Yine II. Selim'in Iskenderiye Körfezi'nin temizlenmesi için 67.187 altın göndermesi bunun bir başka örneğidir.

Atalarımız "Aslan yattığı yerden belli olur" diyerek bizi çevreye karşı hassas olmaya çağırmıştır. Ama ne yazık ki, yaklaşık yüzelli yıldır bir çok alanda gösterdiğimiz ihmal, çevre konusunda da kendini göstermiş, her yanı denizlerle çevrili ülkemizde bizleri balığa hasret bırakmış, Ankara Savaşı'nda Timur'un fillerini sakladığı ormanların beton yığını haline getirilmesi sebebiyle nefes almamız her gün biraz daha zorlaşmış, hava kirliliği ve gürültü insanlarımızı rahatsız eder hale gelmiştir.

Müslüman Türk Milletinin en büyük özelliklerinden birisi de, emanete hıyanet etmesidir. Bu sebeple son söz olarak diyoruz ki, atalarımızdan emanet aldığımız çevremizi ve bu güzel vatanımızı, en titiz bir şekilde koruyalım, çocuklarımıza gocunmayacakları bir çevre bırakalım!..

Büyük Türk Seyyahu

Evliya Çelebi

Evliya Çelebi Kırk yılı aşkın bir süre boyunca hemen hemen bütün Osmanlı ülkesini ve diğer memleketleri dolaşarak Türk kültür tarihinde örneğine rastlanmayan büyük bir seyahatnâme kaleme almış ve günümüzde önemi giderek artan bu eseriyle âdetâ bütünleşmiştir.

Eserindeki bilgilere göre 10 Muharrem 1020'de (25 Mart 1611) İstanbul'da Unkapanı'nda doğdu. Babası, Seyahatnâme'nin bazı yerlerinde adı Derviş Mehmed Ağa, Derviş Mehmet Ağa-i Zillî şeklinde de geçen Sarây-ı Âmire kuyumcubaşısı Derviş Mehmed Zillî Efendi'dir. Annesinin ise Abaza asıllı olup I. Ahmed zamanında saraya getirildiğini ve babası ile evlendirildiğini yazar. Annesi tarafından Melek Ahmed Paşa, Defterdarzâde Mehmed ve İpşir Mustafa Paşa ile akrabalığı vardır.

Evliya Çelebi'nin ifadelerinden, atalarının Kütahya'da Zereğen mahallesinde ikamet ettikleri, fetihten sonra İstanbul'a gelip yerleştikleri anlaşılmaktadır.

İyi bir öğrenim gördüğü anlaşılan Evliya Çelebi, Şeyhülislâm Hâmid Efendi Medresesi'nde yedi yıl kadar derslere devam ettiği gibi hocası Evliya Mehmed Efendi'den de hıfza çalıştı. Babasından hattatlık öğrendi. Ardından saraya intisap ederek Enderun'da tahsilini sürdürdü. Güzel sesi dolayısıyla musiki eğitimi de aldı. Bu konuda Derviş Ömer Efendi'den faydalandı. Bir müddet sonra Silâhdar Melek Ahmed Ağa (Paşa), Rûznâmecî İbrahim Efendi ile Hattat Hasan Paşa tarafından IV. Murad'a dakdim edildi. Takdim sırasında padişahın yanında Emîr Güne Han'ı ilk defa gördü. Padişahın emriyle Kilâr-ı Hâs'a alındı.

Burada eğitildi; hat, musiki, nahiv ve tecvid gibi dersler okuyarak bilgisini arttırdı.

İlk seyahat heyecanını, Kanûnî Sultan Süleyman devrinden Sultan İbrahim'e kadar gelen padişahlara hizmet ettiğini belirttiği babasının sohbetlerinden aldığı, ayrıca babasının arkadaşlarından ve dostlarından dinlediği çeşitli seyahat maceralarının da ona ilham verdiği söylenebilir. Geniş bir hayal dünyasına ve bilgi birikimine sahip bulunması seyahat merakını karşı konulmaz bir hale getirmiş olmalıdır. Kendisi eserinde seyahatlerinin sebebini, 1040 Muharreminin aşure gecesi (19 Ağustos 1630) gördüğü bir rüyaya bağlamaktadır. Buna göre İstanbul'da Yemiş İskeleyi civarın-

Tarihten Sayfalar

Önemli
ŞAHSİYETLER

da Ahî Çelebi Camii'nde Hz. Peygamber'i kalabalık bir cemaatle birlikte görür, heyecana kapılıp Resûl-i Ekrem'in elini öperken, "Şefaât yâ Resûlallah" diyecek yerde "Seyahat yâ Resûlallah der. Hz. Peygamber tebesüm ederek şefaati, seyahati ve ziyareti ona müjdelere; cemaatte bulunan ashabın duasını alır; Sa'd b. Ebû Vakkâs da gördüklerini yazması temennisinde bulunur. Bu rüyayı tabir ettirdiği Kasımpaşa Mevlevihânesi Şeyhi Abdullah Dede'nin, "Sa'd b. Ebû Vakkâs'ın nâsihati üzere ibtidâ bizim İstanbul'cağızı tahrir eyle" tavsiyesiyle önce doğduğu ve yaşadığı şehri gezmeye, gördüklerini yazmaya karar verir.

İstanbul'u semt semt gezen ve çeşitli meclislerle kahvehane ve meyhanelere uğrayarak buralar hakkında bilgiler toplayan Evliya Çelebi İstanbul dışına ilk seyahati 1640 yılında Bursa'ya yapar.

Hayatı boyunca pek çok yere seyahat eden Evliya Çelebi hiç evlenmemiştir. Eserindeki bilgilerden iyi ata bindiği, iyi cirit oynadığı, gayet çevik ve hareketli bir insan olduğu, herkesle iyi geçindiği, hoş sohbet, nüktedan olup, katıldığı meclislerde sözünü dinlettiği anlaşılmaktadır.

Devlet ricâlerinden çok tanıdığı olmasına rağmen ikbal hirsına kapılıp mansıp peşinde koşmayarak hayatını seyahate vakfeden Evliya Çelebi, Seyahatlerine yardımcı olması için zaman zaman mektup götürüp getirmek, köyleri tahrir etmek, vergi toplamak gibi görevleri kabul etmiştir. Bazan elçi kafilelerine katılarak daha emniyetli bir yolculuk yapma fırsatını değerlendirmiştir. Ailesinin zengin olması, uzun seyahatleri için gerekli kaynağı teminde kolaylık sağlamış olmalıdır. Nitekim seyahatlerinde köleleri, uşakları veya dostları yanında bulunurdu. Yerine getirdiği hizmetler karşılığında aldığı attiyeler, seferlerde payına düşen ganimetler ve satışlarda elde ettiği kârlar da ona yeni gelirler sağlıyordu. Bazı seyahatlerinde ise katıldığı heyetler sayesinde aşırı masrafı olmuyordu.

Melek Ahmed Paşa'nın Evliya Çelebi'nin

seyahatlerinde önemli bir rolü olmuş, gerek sadâretinde gerekse Özi, Bosna, Rumeli, Van, Diyarbekir vilâyetlerindeki beylerbeyliği esnasında yanından ayrılmamış, Anadolu ve Rumeli'de birçok yeri onun sayesinde gezmiş, bu sebeple kendisine "Melek Ahmed Paşalı" denmiştir. Yarım asra yaklaşan seyahatleri sayesinde engin bir bilgi ve tecrübe sahibi olan Evliya Çelebi edip, şair, aynı zamanda hattat, nakkaş ve musikîşinâstı. Bu kabiliyetlerini çeşitli yerlerde ispat etmiştir. Nitekim Karahisârî tarzındaki hatları Harem-i Hümayun'a konmuştu. Ayrıca gezdiği yerlerde gördüğü minyatürlü ve tezhipli kitaplara karşı duyduğu hayranlığa dair eserinde bilgiler vardır. Onun ince ruhlu, zarif ve çelebimesrep bir kişi, kendi ifadesiyle "Evliyâ-ı bî-riyâ" olduğu anlaşılmaktadır. Alçak gönüllülüğü sayesinde herkesle iyi geçinmesi dostlarının sayısını çoğaltmıştı. Seyahatlerinde maiyetinde bulunduğu vali ve serdarlarla da arası gayet iyi idi. Ancak onların zaafalarını yakaladığı an bunları belirtmekten de geri durmamıştır.

Evliya Çelebi'nin yazılarında genel olarak bir ifade güzelliği hâkimdir. Üslubu ise yer yer görülen gramer hatalarına rağmen okuyucu cezbeder. Anlatımında rastlanan yazı diline uymayan bazı şekiller, ilgili yöre halkının konuşma dilini verme amacına yönelik olmalıdır. Nitekim Evliya Çelebi gezdiği yerlerdeki halkın diline ve konuşma şekillerine özel bir önem vermektedir. Sade ve samimi ifadesi, konuşur gibi kaleme alınmış cümlelerle herkese hitap etmeyi amaçlamıştır. Bazı araştırmacılar Seyahatnâme'yi bir hâtırat olarak da görmüşlerdir. Evliya Çelebi olaylara çok defa alaycı bir tavırla yaklaşır. Karşılaştığı kimsele- rin taklidini yapmaktan çekinmez. Bazan naklettiği şeyi daha da renklendirmek için uydurma bir haber veya hadise ortaya atar. Bu arada okuyucunun ilgisini çekmek maksadıyla aklın almayacağı garip olaylara yer verdiği de görülür. Meselâ fillerin geçtiği köyde kadınların fil doğurması, gaipten haber veren mağa-

ralar, çaresiz dertlere çare bulan hekimler vb. olağan üstü şeyler onun üslup ve anlatım güzelliğine çeşni kattığı gibi, bu tür hikâyelere meraklı geniş kitlelerin ilgisini çekerek bu sa- yede eserine popüler bir karakter vermeyi de amaçladığı söylenebilir. Ayrıca gezip dolaştığı yerlerde kendisinden iz bırakmak hevesini ya- ratılışındaki tevazu ile birleştirip bina duvarla- rına "Evliya ruhiyçün el-Fâtiha" yazacak ka- dar latife sahibi idi.

Evliya Çelebi'nin gezip gördüğü yerleri ve şahit olduğu olayları konu alan on ciltlik seya- hatnâmesi Türk kültür tarahi bakımından ol- dukça önemli bir külliyyat niteliği taşımaktadır. Evliya Çelebi, Evliya Çelebi Seyâhatnâmesi adlarıyla bilinen bu eserin bazı nüshaları Tâ- rihi-i Seyyâh ismini taşır. Eserin I. cildi İstan- bul'a tahsis edilmiştir. II. ciltte Bursa, İzmit, Bartın, Amasra, İnebulo, Sinop, Bafra, Sam- sun, Giresun ve Trabzon tasvir edilir. Ayrıca Gürcistan, Abaza diyarı, Girit seferi, Hanya Kalesi'nin fethi, Düzce, Bolu, Gerede, Amas- ya, Niksar, Erzurum, Erzincan ile Şebinkara- hisar, Merzifon ve Çorum hakkında bilgi veri- lir. III. cilt İznik, Eskişehir, Ilgın, Konya, Ulu- kışla, Payas, İskenderun, Antakya, Hama, Humus, Şam, Yafa, Lût denizi, Remle, Gaz- ze ile başlar. Ardından Kayseri, Sivas, Muş, Arapkir, Harput ve Bingöl anlatılır. Burgaz, Pravadi, Şumnu, Hezargrad, Rusçuk, Yerkö- yü, Niğbolu şehirleriyle Özi, Köstence, Baba- dağı Zağra-i Atik, Filibe, Tatar Pazarı, Sof- ya, Cıs-ı Mustafa Paşa, Edirne etrafı şekilde tasvir edilir. IV. ciltte Diyarbekir, Mardin, Bit- lis, Van ve İran'da Rûmiye, Tebriz, Heme- dan, Kirmanşah hakkında bilgi verilir. V. cilt İran'dan Bağdat'a, oradan Siirt'e ulaşan, İs- tanbul'a dönerken Tokat'a uğrayan Evliya Çelebi'nin bu yol güzergâhında gördüklerini anlatmasıyla başlar. Ayrıca bu ciltte Özi'ye gi- dişi, Varna, İsmail, Akkirman, Bender ve bu- radan katıldığı Lehistan seferi, Ukrayna, Prut ve Kılburun, İstanbul'a döndükten sonra IV. Mehmed ile çıktığı Anadolu seyahati, Celâli

reisi Abaza Hasan Paşa ile ilgili olaylar, Kal'a-i Sultâniyye, Bozcaada, Gelibolu, Bola- yır, Keşan, Malkara, Bosna, Üsküp, Manastır gibi yerler anlatılır. VI. cilt, Evliya Çelebi'nin Erdel'e Köse Ali Paşa'nın refakatindeki sefe- riyle başlayıp Sırbistan, Macaristan ve Ro- manya ile sürer. Bu ülkelerdeki şehirler etrafı şekilde konu edilir. VII. cilt Kanije, İstoini Belgrad, Belgrad, Kara Mehmed Paşa'nın el- çilik heyetiyle Viyana'ya gidiş, Viyana'nın ve kalesinin tasviri, Macaristan'a ve Budin'e va- rış ile Tımsıvar, Eflak, Boğdan vilâyetlerinin tasviri, Kazak vilâyeti, Kırım Dağıstan, Kafkas kavimlerinin dil, örf ve âdetlerine ayrılmıştır. VIII. Ciltte Azak'tan Kefe, Bahçerasay, Kılbu- run, Akkirman, İsmail, Babadağı, Hasköy ve Edirne yoluyla İstanbul'a dönüş; tekrar Girit seferine katılmak üzere Edirne, Dimetoka, Gümölcine, Drama, Selânik yoluyla Mora ve Hanya'ya geçiş; Kandiye fethinde bulunduk- tan sonra Arnautluk'a oradan da Yanya, Te- pedelen, Avlonya, Draç, İlbasan, Ohri, Res- ne, Manastır, İştîp, Cıs-ı Mustafa Paşa, Edir- ne üzerinden İstanbul'a dönüş yer alır. IX. cilt- te İstanbul'dan Mekke ile Medine'ye kadar uzanan güzergâhta Batı ve Güney Anadolu ile Suriye şehirleri anlatılır. X. cildin tamamı Mısır'a ayrılmıştır. Mısır'a yakın bölgeler, Nil sahilleri, Sudan ve Habeşistan da burada ele alınmıştır.

Son çalışmalara göre Seyahatnâme'nin asıl nüshaları Topkapı Sarayı Müzesi Kütüp- hanesi'ndedir.

Seyahatnâme'nin X. cildi eksik bir şekilde birden bire bitmektedir. Bu sebeple de Evliya Çelebi'nin eserini bir sonuca bağlayamadan vefat ettiği tahmin edilmektedir. Vefat yeri ve tarihi hakkında da kesin bilgi yoktur. Onun ölüm tarihi üzerinde duran M. Cavid Baysun, Seyahatnâme'nin X. cildinin sonlarındaki bi- gilerden hareketle önce bunun 1093 (1682) civarında olabileceğini yazmış, daha sonra bu bilgiyi düzelterek Evliya Çelebi'nin muhteme- len II. Viyana kuşatması'nı idrak ettiğini ve 1095 (1684) yılında hayatta bulunduğunu be- lirtmiştir. Ayrıca Evliya Çelebi'nin Mısır'dan İstanbul'a döndükten sonra öldüğüne, meza- rının Meyitâde kabri civarındaki aile kabri- stanında bulunduğuna dair iddialar da vardır.

Afyon

Afyon Müftülüğü ve Türkiye Diyanet Vakfı Afyon Şubesi işbirliği ile "Gençliği Tehdit Eden Alkol ve Uyuşturucu Maddeler" konulu bir konferans düzenlendi.

Afyon İl Halk Eğitim Merkezi Konferans Salonunda düzenlenen ve konuşmacı olarak İzmir İl Müftüsü ve Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Altunkaya'nın katıldığı konferansta açış konuşmasını yapan Afyon Müftüsü ve Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı M.Hakkı Özer, geleceğimizin teminatı olan gençlerin sağlam karakterli bir şekilde yetiştirilmesi gerektiğini belirterek, aynı zamanda gençliği kötü alışkanlıklardan da korumanın şart olduğunu söyledi.

Daha sonra tebliğini sunan Mehmet Altunkaya Uyuşturucunun zararları üzerinde durarak, alkol ve uyuşturucuya müptela olan gençlerin, bu zararlı alışkanlıklardan zor kurtulduklarını yada bunun sonucunun bazen ölümle sonuçlandığını belirterek, dinimizin de yasakladığı uyuşturucu ve alkol konusunda anne ve babaların dikkatli olması gerektiğini söyledi.

Vali yardımcılarını Murat Tülay, Mestan Deniz, daire müdürleri, öğrenciler ve çok sayıda vatandaşın da iştirak ettiği konferans bitiminde halka ücretsiz kitap dağıtıldı.

Erzincan

Erzincan'a Hizmet Komitesi adıyla faaliyet gösteren Erzincanlı hanımlar Terzibaba Camii yararına bir kermes düzenlediler.

Bir hafta süreyle açık kalan kermesin açılış törenine Vali Vekili Turan Atlamaz, Belediye Başkanı Talip Kaban, İl Müftüsü ve Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı İlhan Aydın,

çok sayıda daire müdürü ve kalabalık bir topluluk katıldı.

Tören münasebetiyle Turan Atlamaz, Talip Kaban, İlhan Aydın ve Hizmet Komitesi Başkanı Cevher Çetiner hanım günün anlam ve önemine binaen birer konuşma yaptılar.

Kermesin bitimini müteakip Hizmet Komitesi, kermesten elde edilen ikibuçuk milyar TL'yi Terzi Baba Camii'nde kullanılmak amacıyla İl Müftüsü İlhan Aydın'a teslim ettiler. İlhan Aydın da duyduğu memnuniyeti dile getirerek, kermese katkıda bulunan ve çalışanlara teşekkür etti. Aydın ayrıca hizmete emeği geçenler adına Hizmet Komitesi Başkanı Cevher Çetiner'e bir plaket verdi.

Biga

Biga ilçesinin Kalafat ve Pekmezli köylerinde Vakfımız Biga Şubesi ve köy halkının işbirliği ile yaptırılacak camilerin temelleri, düzenlenen bir törenle atıldı.

Törene Biga Kaymakamı Ahmet Nevruz, Çanakkale Müftü Muavini Ömer Özen, ilçe müftüleri, daire amirleri ile kalabalık bir vatandaş topluluğu katıldı.

Tören münasebetiyle yapılan konuşmalarda caminin toplumumuzdaki yeri ve önemi dile getirildi. Tören konuşmalarını müteakip İlçe Kaymakamı Ahmet Nevruz tarafından temele ilk harç konuldu.

Sakarya

Sakarya il ve ilçelerinde bu yıl Kutlu Doğum Haftası, düzenlenen bir dizi etkinliklerle kutlandı.

Hafta münasebetiyle gençliğe yönelik, uyuşturucu ve uyuşturucu bağımlılığı yapan maddeler konusunda bir konferans düzenlendi. Gençlerin büyük ilgi gösterdiği konferansın bitiminde, gençlere "Hz. Peygamberin Hayatından Davranış Modelleri ile Uyuşturucu ve Bağımlılık Yapan Maddelere Karşı Peygamberimizin Tavrı" isimli kitaptan toplam 500 adet dağıtıldı.

Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof.Dr. Mehmet Erkal'ın sunduğu konferansa öğrencilerin yanı sıra, Sakarya Valisi Yener Rakıcıoğlu, Belediye Başkanı Aziz Duran, Üniversite Rektörü İsmail Çallı, dekanlar, öğretim üyeleri, daire müdürleri, siyasi parti temsilcileri de iştirak etti.

İsmail Çallı sunduğu tebliğinde, uyuşturucu ve uyuşturucu bağımlılığı yapan maddelerin gençliği nasıl yok ettiğini ve toplumu nasıl çökerttiğini anlattı.

Yine aynı konuda Şubemiz tarafından bir de panel düzenlendi. Düzenlenen konferans ve panele vatandaşların ilgisinin bir hayli fazla olduğu gözlemlendi.

Sakarya'ya bağlı, Akyazı, Geyve, Hendek, Karasu, Karapürçek, Sapanca, Kaynarca, Kocaali, Pamukova ve Söğütli ilçelerinde de benzer faaliyetler icra edildi.

Ermenek

Ermenek İlçe Müftüsü ve Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı Hayri Erenay bu yılki Kutlu Doğum Haftası'nın Ermenek'te çeşitli etkinliklerle muhteşem bir şekilde kutlandığını bildirdi.

Kutlama çerçevesinde, yedi lokantanın yüz fakir öğrenciye ücretsiz yemek verdiğini bildiren Erenay, ilçe merkezi, kasaba ve köylerdeki okullarda öğrenim gören öğrencilere de hediye olarak toplam 1500 adet "Peygamberimiz Hz. Muhammed" isimli kitaptan dağıtıldığını söyledi.

Hayri Erenay bu kutlamaların yanı sıra Ermenek'te gerçekleştirilen faaliyetleri de şu şekilde sıraladı.

- Ermenek Merkez, Güneyyurt Kasabası Belediyesi, Kazancı Kasabası Belediyesi, Sarıveliler İlçe Belediyesi, Başyayla İlçe Belediyesi ve Göktepe Kasabası Belediyesi yolcularını bir gün süreyle ücretsiz taşıdı.

- Ermenek ilçesinde özel muayenehanesi bulunan doktorlar hastalarını bir gün süreyle, İlçe Devlet Hastanesi de hastalarını bir hafta süreyle ücretsiz muayene etmiştir.

- Hafta münasebetiyle Ermenek'te bir de panel düzenlendi. Oturum Başkanlığı'nı İlçe Müftüsü ve Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı Hayri Erenay'ın yaptığı panele konuşmacı olarak, Yrd.Doç.Dr. Hasan Keskin ile Yrd.Doç.Dr. Ali Akpınar katıldılar.

Sorgun

Sorgun şubemiz tarafından, Diyanet İşleri Başkanlığı ile Türkiye Diyanet Vakfı yayınlarının satılacağı kitap satış yeri, düzenlenen bir törenle hizmete açıldı.

Sorgun Merkez Salıhpasa Camii altında yer alan kitap satış yerinin açılış törenine Sorgun Kaymakamı Mustafa Dündar, Belediye Başkanı, Emniyet Müdürü, Milli Eğitim Şube Müdürü, daire amirleri, civar ilçe müftüleri ve kalabalık bir topluluk katıldı.

Sorgun Müftüsü ve Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı Ömer Taşcıoğlu tören münasebetiyle yaptığı konuşmada, kitap okumanın önemine değinerek, kitap satış yerinin hayırlı olmasını diledi.

400 çeşit kitabın teşhir ve satışının yapılacağı kitap satış yerinin açılış Sorgun Kaymakamı Mustafa Dündar tarafından yapıldı.

Çüngüş

Çüngüş Müftüsü ve Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı Mevlüt Haliloğlu, Vakıf Şubesi ile Müftülüğün işbirliğiyle son bir ayda gerçekleştiği faaliyetleri bildirdi.

Haliloğlu, Vakıf Şubemizin imkanları ve İstanbul'daki bazı hayırsever vatandaşların yardımlarıyla temin ettikleri 800 parça muhtelif giyeceğin, ilçe merkezi ve köylerindeki tesbit edilen 400'den fazla fakire görevliler vasıtasıyla dağıtıldığını belirtti.

Kutlu Doğum Haftası münasebetiyle bir dizi et-

kinlik düzenlediklerini bildiren Haliloğlu, hafta münasebetiyle bir konferans verdiklerini, öğrencilere yönelik yarışmalar düzenlediklerini ve yarışmada öğrencilere çeşitli hediyeler verdiklerini, fakirlere de giyecek yardımında bulunduklarını söyledi.

Orta Doğu Gerçeği Üzerine...

Ünlü tarihçi ve Orta Doğu uzmanı Bernard Lewis, Türkçemize de kazandırılmış olan "Orta Doğu" isimli eserinde bölgemizin iki bin yıllık tarihini büyük bir ustalıkla irdeliyor. Medeniyet ve kültür değişmelerini, bunların arkasındaki siyasî ve fikrî etkileri bir bir tartışıyor. Adeta Orta Doğu'nun tarihî bir panoramasını çıkarıyor. Dinler ve mezhepler arasındaki savaşlar, etnik çatışmalar, iktidar mücadeleleri, ticaret hayatı ele aldığı temel konular.

Bernard Lewis, Orta Doğu medeniyetlerinin tarih sahnesine çıkışları, sahnedeki rolleri ve sahneden ayrılışları ile ilgili dikkate değer tespitler ortaya koyuyor. Arka plân değerlendirmeleriyle stratejik tahlillere ulaşıyor. Meselâ, Osmanlı Devletinin yıkılışını hazırlayan sebepleri incelerken askerî, siyasî ve dinî etkileri öncelikli sebep olarak değil, belki asıl sebeplerin sonucu görmesi hâdiselere yaklaşım metodunu da sergiliyor. Tarih araştırmalarında, görülen sebep değil, asıl sebep üzerinde yoğunlaşma esası teşkil ediyor. Tabii bu, toplumların tarihini içeriden

kuşatabilme çabası anlamına geliyor. Yani, mazeretsiz ve kompleksiz bir tarih anlayışı.

"Orta Çağ'ın doruk noktasında İslâmî Orta Doğu'nun ticareti Avrupa'dan daha ileri, daha zengin, daha kapsamlı, daha örgütlüydü. Satacak daha çok malları, satın alacak daha çok paraları ve gayet gelişmiş ticarî ilişki ağları vardı. Orta Çağ'ın sonlarına doğru bu roller değişti." diyor. Bunun sebebini, bir çok tarihçi gibi okyanuslar ötesi keşiflere bağlamıyor. Ona göre "Bu keşiflerin ekonomik sonuçları Orta Doğu'daki değişikliklerin nedeni değil sonucudur." Çünkü gerileme sadece İslâm topraklarında olmamış, kuzey batı Avrupa'nın kalkınan ekonomilerinin gölgesinde kalan İtalya'da da görülmektedir. Bölgedeki madenlerin istilâcılara kaptırılması, veba ve doğal felâketler, Moğol istilâsı gibi maddî sebeplerin ötesinde uzun vadede daha yıkıcı olan "ülke içindeki politik değişiklikler ve devletin giderek ticaretle ve üretimle ilgisi olmayan askerî aristokrasilerin hâkimiyetine girmesidir." Burada "ticaretle

ve üretimle ilgisi olmayan askerî aristokrasi" tabirine yapılan vurgu, hem tarihî hem de güncel bir gerçekliğe işaret ediyor. Orta Doğu cephesinden bakınca yıkımın asıl sebebi bu.

"Batı Avrupa'daki teknolojik, malî ve ticarî ilerlemeler, batılı tüccarlara, Orta Doğu pazarlarına hâkim olacak kaynak ve beceriyi sağlıyordu. Osmanlı İmparatorluğunun elde ettiği birlik ve istikrar sayesinde bu pazarlara daha kolaylıkla erişebiliyorlardı. Osmanlı orduları karaya, Osmanlı donanması da denizlere hükmediyordu; ancak Avrupalı tüccar sakin ve sessiz bir şekilde pazarları ele geçirmekteydi." Batı cephesinde ise durum bu. Yani batının bugünkü yükselişinin temelinde, onların ticaretteki maharetleri ve Orta Doğu'nun bu alandaki ihmallerini aramak gerekiyor.

Şimdi, Orta Doğu tarihini ve Türk çağdaşlaşmasını hangi bakış açısıyla ele almalıyız? Hangi cepheden bakarsak bakalım tarihin yaşayan yönünü bugünle, bugünü de tarihle yüzleştirmek gerekiyor. Böyle bir çabada Bernard Lewis'in çalışması işimize yarayabileceği kanaatindeyiz.

— Bernard Lewis, Ortadoğu, Türkçesi: Mehmet Harmancı, Sabah Kitapları, İstanbul 1996.

Kültür - Sanat

Kur'an'ın Tercümesi ve Tercüme ile Namaz Meselesi

Kur'an, gibi vahyin muciz bir tecellisi olan; okunmasıyla ibadet edilen ve şer'i hükümlerin temel kaynağı olan bir kitabın, bütün özellikleriyle tercüme edilip edilemeyeceği ve yapılacak tercümenin, aslı karşısında konumunun ne olacağı ve şer'i hüküm çıkarmada esas alınıp alınamayacağı münakaşaları yüzyıllar öncesine kadar ulaşmaktadır.

Özellikle yirminci yüzyılın başlarında, Kur'an'ın tercümesi etrafındaki münakaşalar yeniden gündemi

işgal etti. Türkiye ve Mısır gibi iki ayrı merkezde yoğunlaşan bu münakaşalar geçmişte olduğundan daha çetin ve kapsalı oldu. Konu hem öteden beri süregelip belli bir zemine ve çerçeveye oturtulmasının gerekmesi, hem de özellikle son münakaşaların bir ayağının, üzerinde yaşadığımız topraklarda gerçekleşmiş olması açısından ilgiye değer bulunmaktadır.

İşte "Kur'an'ın Tercümesi ve Tercüme ile Namaz Meselesi" isimli kitaptaki bir düşüncenin ürünüdür.

Kur'an'ın Tercümesi ve Tercüme ile Namaz Meselesi

Dr. Halil Altıntaş

TÜRKİYE DİYANET VAKFI YAYINLARI

Dr. Halil ALTUNTAŞ,
TDV Yayınları, 208 Sh.,
1998 Ankara

Türkiye Diyanet Vakfı Yayınlarının 1998 TEMMUZ ayında işletme merkezi ve yayınevlerinde en çok satılan yayınların listesi

Basılı Yayınlar

1. Kur'an-ı Kerim (çeşitli boylarda) ve Kur'an-ı Kerim Meali
2. Neden İslâmı Seçiyorlar?
3. Türklerin Türk Dünyası
4. Endülüs Müslümanları - I
5. Doğu ve Batıda İnsan Hakları
6. İlmî Gerçekler
7. Alemlere Rahmet Hz. Muhammed
8. İslâm'a Giriş
9. Yaşayan Hurafeler
10. Osmanlı Vesikalarını Okumaya Giriş
11. İslam Felsefesine Giriş
12. Bilim ve Hayat
13. İslâmiyet ve Müslümanlar
14. Fetvalar
15. İstiklal Marşı'nın Tahlili

Yabancı Dildeki Yayınlar

Almanca

1. Islam Lernen Islam Leben (İslâmı Öğrenmek ve Yaşamak)
2. Auf Ein Wort Junge Leute (Gençlerle Başbaşa)
3. Der Islam (İslâm'a Giriş)

İngilizce

1. Verses From The Glorious Koran And The Scintific Facts (Kur'an-ı Kerim'den Ayetler ve İlmî Gerçekler)
2. Islam Our Choice (Tercihimiz Niçin İslâm)
3. Introduction To Islam (İslâm'a Giriş)

ÖZEL - VETAŞ

KOCATEPE DERSHANELERİ

"Kocatepe öğrencisi olmak kendini tanımaktır."

DERSANEMİZ

ve

ÖLÇME DEĞERLENDİRME - ARAŞTIRMA MERKEZİMİZ
İLK YILINDA KENDİNİ İSPATLAMANIN MUTLULUĞUNU YAŞIYOR.
GELİN BU MUTLULUĞU BİRLİKTE BİR KEZ DAHA YAŞIYALIM.

Geçen yıl dershanemize kayıt yaptıran öğrencilerimizin
başarı durumu başlangıçta % 4 iken % 92'ye yükseltilmiştir.

ÜNİVERSİTE - FEN ve ANADOLU LİSELERİNE HAZIRLIK
İLKÖĞRETİM ve LİSE ARA SINIFLAR YETİŞTİRME PROGRAMLARI

SEÇKİN EĞİTİM KADROSU

NEZİH BİR ORTAM

ARAŞTIRMA MERKEZİNCE HAZIRLANMIŞ
55.000 ÖZEL SORU

MODERN 16 KİŞİLİK SINIFLAR

ÜCRETSİZ ÖZEL HAZIRLANMIŞ 10 ADET
KONU ANLATIMLI ÇÖZÜMLÜ TEST
KİTAPLARI

UYGUN FİYAT ve ÖDEME KOŞULLARI

ADRES :

Atatürk Bulvarı No : 53, Kat : 5-6-7-8-9

Sıhhiye Orduevi Karşısı • 06420 Kızılay / ANKARA

Tel : (0.312) 433 27 85

430 23 58

Fax : (0.312) 430 23 59